

SVAGDANJA LITURGIJSKA SLAVLJA

BOŽIČNO I KORIZMENO VRIJEME

29. prosinca

»Tko ljubi brata svoga, u svjetlosti ostaje«

(1 Iv 2,3-11; Lk 2,22-35)

Svaki čovjek, a na poseban način čovjek-kršćanin, želi znati da li je njegov život i rad u skladu s onim što Bog od njega traži. Ponekad se čuje i glasno pitanje: kad bih znao što Bog od mene traži, što on od mene hoće?

Bog nije sitničav. Premda smo mi Božja djeca, on s nama postupa kao s odraslim ljudima. Daje nam mogućnost da sami organiziramo svoj život i rad, da sami promišljamo i domišljamo što bi i kako bi bilo dobro da odaberemo... Bog nam postavlja samo neke smjerokaze, neka najopćenitija uputstva za djelovanje prema kojima ćemo moći prosuditi da li činimo njegovu volju i koliko je činimo, da li hodimo u njegovu svjetlu.

Bog nam je dao samo jednu jedincatu zapovijed koja u sebi krije sve druge, a to je ljubav, i zaželio da je vršimo. Apostol Ivan piše prvoj kršćanskoj zajednici da je to »stara zapovijed« i »nova zapovijed«. Ona je vječna kao što je Bog vječan, ali je nova ukoliko je svaki čovjek, svaka generacija, mora otkriti u svojem vremenu i prostoru i po njoj živjeti.

Događalo se i događa se i nama danas da ponekad umišljamo kako ugađamo Bogu, kako vršimo njegove zapovijedi (idemo u crkvu nedjeljom i zapovijednim blagdanom, postimo, uključeni smo u koju dobrotvornu akciju...), ali one koje svakodnevno susrećemo, s kojima i među kojima živimo mrzimo, ili u najmanju ruku s njima ne surađujemo, ako su nas uvrijedili, ne znamo oprostiti. To je znak da smo još uvijek u »tami« o kojoj nam piše Ivan apostol.

Krist je zato i došao da nam na praktičan i konkretan način pokaže kako treba živjeti s čovjekom. U svjetlu njegova života mi kršćani mo-

žemo i moramo gledati naš život i naše djelovanje. Prijeći od *priznanja* utjelovljene Riječi na *djelovanje* po primjeru utjelovljene Riječi. Krist nam nije donio novu nauku, novu zapovijed. Krist nam je *pokazao* kako treba djelovati i živjeti da bismo ugodili Bogu i na zemlji živjeli kao braća i sestre, kao prijatelji. Zato ga i nazva starac Šimun po nadahnuću »spasenje i svjetlo naroda«. On je postao spasitelj i svjetlo svima koji ga prihvatiše.

S Kristovim dolaskom, oni koji slave njegov dolazak, ne mogu više ostati neaktivni i misliti samo na sebe. Ne smiju svesti svoje ponašanje, uljudnost, svetost samo na to da ne čine zlo, ili izbjegavaju grijeh. Oni se trebaju i moraju aktivno i pozitivno zalagati za dobro i za ono što je plemenito, za sve ono što čovjeku donosi oslobođenje i spas. »Tko veli da u Kristu ostaje, valja mu ići putem kojim je on hodio«. Tu se nalazi ona prekretnica, znak raspoznavanja, tu se »razotkrivaju namisli« naših srdaca. Krist i njegovo evanđelje trebaju postati ne samo predmet našeg vjerovanja nego i predmet našeg djelovanja.

JŠ

30. *prosinca*

»Tko čini volju Božju, ostaje dovijeka«

(1 Iv 2,12-17; Lk 2,36-40)

Bog je čovjeka stvorio za sebe. Stvorio ga je iz ljubavi. Stvorio ga je za vječnost, za život. Vršenje Božje volje zato nije protiv čovjeka nego upravo za čovjeka. Kao što dijete često ne shvaća da sve što mu roditelji nalažu služi samo za njegovo dobro, za njegov budući život, tako i mi vjernici ponekad pomišljamo da je Božja volja ograničenje i sužavanje našeg života, da je protiv nas.

To se posebno događa u trenucima kada treba učiniti neki izbor, odabrati nešto ili nekoga kao smisao života i življenja: između Stvoritelja i stvorenja, između neprolaznog i prolaznog, između vječnosti i trenutka, između biti i imati, između stvarnosti i privida. Čovjek-kršćanin mora se opredijeliti za prvo da bi spasio i ono drugo. Što je stvorenje, što je prolaznost, sadašnji trenutak, što znači sve imanje koje možemo posjedovati, što privid, ako nema Stvoritelja, Neprolaznog, Vječnog, ako mi nismo, ako nema stvarnosti? Sve to može biti samo sredstvo da postignemo ono prvo, ono pravo za što smo stvoreni, a to je Bog, to je ljubav, to je život.

Tome se protivi naše sebeljublje, pohlepa i želja za vlašću. Želim živjeti samo ja. Želimo živjeti samo mi. Od pojedinačnog egoizma ide se prema obiteljskom, nacionalnom, rasnom. Želim da sve bude

moje. Želimo da sve, ili da što više, pripada nama. Jedni se muče da smanje svoju gojaznost, drugi opet da prežive. Neka sve bude kako meni odgovara, po mojoj volji. Koncentracioni logori, izgnanstva i prognanstva onih koji drukčije misle porazna je slika i našeg vremena. To je ono svjetsko, to je »požuda tijela, požuda očiju i oholost života«, o čemu piše apostol Ivan u poslanici koju smo slušali. Sve je to prolazno i kratkotrajno i zato Ivan hrabri prvu kršćansku zajednicu na ustrajnost i dosljednost u vjeri u Isusa Krista kojeg su upoznali, po kojem su im grijesi oprosteni, koji je pobijedio Zloga.

Aktualnost ovog poziva, ovih upozorenja važna je za svakog čovjeka i u svakom vremenu, jer borba za dobro, za lijepo, za plemenito za ono što nam je Krist donio i s čim nas je obdario nije još u nama došlo do punine. Mi se još uvijek nalazimo pred raznim izborima i postoji mogućnost da krivo izaberemo. Nalazimo se još uvijek na raskršću i postoji mogućnost da krenemo u pravcu koji nismo željeli. Još uvijek je ograničeno i naše znanje i naši vidokruzi, još uvijek posrćemo na putu dobrote.

Da bi naše znanje malo-pomalo postajalo mudrost, da bi naši vidokruzi pomalo zahvaćali i vječnost, da bi naša ukorjenjenost u dobru bila dublja, potrebno je postiti, moliti, osluškiivati Božji glas, iščekivati Boga čija objava još uvijek traje; jednom riječju, potrebno je biti *otvoren* prema Bogu i bližnjemu. Jednostavna, već u godinama, proročica Ana daje nam primjer. Ona je znala odabrati, znala se opredijeliti i zato je bila nagrađena već za svoga zemaljskog života.

Bog ne ostaje dužan ni na ovome svijetu. Ana nije bila sebična nije sama za sebe držala milost koju je dobila nego kako čusmo: »Propovijedala je o Djetetu svima koji iščekivahu otkupljenje Izraela«. Možda smo mi pomalo zadovoljni tim što smo kršćani, možda smo zaboravili da to treba i drugima naviještati, jer svaki čovjek, očekuje spas, otkupljenja i oslobođenje. Ne budimo sebični!

JS

31. p r o s i n c a

»I Riječ tijelom postala«

(Iv 2,18-21; Iv 1,1-18)

Ni vjernici kao pojedinci, ni Crkva kao zajednica nisu nikad bili niti će biti bez poteškoća i bez problema. Uvijek će biti onih koji će izvana ili iznutra postavljati sumnju, protiviti se i odbacivati put, istinu i

život koji nam je donio Krist. Tako će to biti dok Bog ne bude »sve u svemu« (1 Kor 15,28). Ivan ih naziva Antikristima i s njima povezuje »posljednja vremena«.

Premda nitko ne zna ni dana ni časa kada će nastupiti ta posljednja vremena i drugi pojavak Isusa Krista (usp. Mk 13,24-37), ipak opomena na budućnost tiče se svakog čovjeka-kršćanina i Crkve kao zajednice. Svaki čovjek živi *svoje posljednje vrijeme*, svaka generacija živi svoje posljednje vrijeme prema kojem će biti suđena. Zato ovo vrijeme u kojem živimo može se za nas zvati »posljednje vrijeme«.

Zato nije vrijeme čekanja nego angažiranja, akcije, rada jer kako smo iskoristili vrijeme koje nam je darovano, bit ćemo suđeni. Vrijeme nije neutralno. Ono radi za one koji rade. Kršćanin treba biti osjetljiv za prostor i vrijeme u kojem živi i radi. Bog, postavši čovjek, ušao je u određeno vrijeme i u određeni prostor. Spasenje se postiže čineći dobra djela u određenom vremenu i prostoru.

Kršćanin nije samo čovjek budućega vijeka, on je čovjek i sadašnjeg vremena. Bog je došao k nama; »radio je ljudskim rukama, razmišljao ljudskim umom, odlučivao ljudskom voljom, ljubio je ljudskim srcem« (GS 22) da bismo mogli doći Bogu. Tako se u Isusu Kristu sastalo i pomirilo božansko i ljudsko, nebesko i zemaljsko, duhovno i tjelesno, u njemu, po njemu i s njime došlo je do jedinstva i sklada vidljivoga i nevidljivoga svijeta. On, »onima koji ga primiše, podade moć da postanu djeca Božja«.

Tako je to bilo za Kristova prvog dolaska, tako je to nastavljeno kroz povijest, svi koji prihvaćaju i vrše njegovu *Veselu vijest* imaju povlasticu zvati se njegova braća i sestre, Božji sinovi i kćeri.

Vjera tako ulazi u naše ljudske međuodnose, djeluje na zauzimanje naših stavova, sudjeluje kod naših odabira, prožima cijeli naš život i djelovanje. Vrijeme prolazi, mijenjaju se životni uvjeti, dolazimo do novih saznanja i iskustava, ali ono što ostaje jest svijest da je Bog došao k nama, da se nastanio među nama i da taj dolazak još uvijek traje. Ta svijest čini od kršćanina *čovjeka za druge*, čovjeka koji Božju ljubav koju je osjetio, Božje prijateljstvo koje je doživio pokušava prenijeti i pokazati svojim suvremenicima, ljudima s kojima živi i radi.

Kršćanin nije više rob Zakona, pravednost ne dolazi od ispunjenja Zakona nego od *milosti* i *istine* koju nam je darovao Krist. Kršćanin pokušava tu primljenu milost *živjeti* i *naviještati* u svijetu bez milosti i milosrđa. On pokušava tu istinu živjeti i naviještati u svijetu neistine i prjevarare. Ta milost i istina oslobađaju čovjeka i jedino po njima čovjek može živjeti kao čovjek i može susretati drugog čovjeka kao brata i prijatelja, kao *milost* i kao *dar*. Mi smo kršćani pozvani to naviještati danas kao što je to u svoje vrijeme svjedočio i naviještao Ivan Krstitelj.

JŠ

2. siječnja

»Što čujete od početka, u vama nek ostane«

(1 Iv 2,22-28; Iv 1,19-28)

Prva je kršćanska zajednica živjela kao manjina, u dijaspori, u svijetu u kojem su kolale razne ideje i svjetonazori pa je bilo potrebno upozoriti i opomenuti kršćane da se prisjete početka svoje vjere i da pokušaju oživjeti svoja obećanja. Upravo na to ih opominje apostol Ivan u svojoj poslanici.

Opomena ni danas nije izgubila svoju vrijednost. Vjernici su i danas bez vlasti i moći. Kolanje ideja i svjetonazora iz dana u dan se povećava. Nemoguće ih je pratiti. Svatko najavljuje svoju istinu, svoja rješenja i svoje odgovore i čovjek-vjernik ponekad se uzbuni, zbuni i posumnja. To nije zlo. To može biti i spasonosno da bismo oživjeli svoja obećanja, da vjeru koju smo primili usvojimo i posvijestimo svjesno i odgovorno.

Ivan ne poziva vjernike da se povuku ili da se odijele od svijeta koji ne misli kao i oni nego ih samo opominje. Ni mi današnji kršćani ne smijemo se odijeliti od svijeta, ni stvarati posebne pokrajine i zatvorene zajednice, nego ostati u svijetu, na svojem radnom mjestu, živjeti svoj kršćanski poziv i tako biti »sol, i svjetlo, i kvasac« (usp. Mt 5,13-16).

Da bi kršćanin mogao biti »sol, svjetlo i kvasac«, on se mora češće prisjećati svoje prošlosti i obećanja koja je dao primajući svete sakramente i ta obećanja pokušavati živjeti u sadašnjosti. Tako će ostati u zajedništvu s Ocem, Sinom i Duhom Svetim i u zajedništvu s ljudskom zajednicom, a tada će se ispuniti obećanje koje nam je dano »život vječni«.

Vrijeme u kojem živimo puno je opasnosti i rizika, ali i vrijeme velikih šansi za čovjeka-vjernika. Opasnost je da vjernik radi površnosti, neodgovornosti ili kukavičluka izgubi vjeru, ali postoji i mogućnost da svoju vjeru podijeli s drugima, da drugima otvori put prema Kristu i da Kristu otvori put prema njima. Krist i danas od svakog od nas traži upravo to: otvarati put *Veseloj vijesti*. Mi kršćani nikad ne dolazimo sami, mi dolazimo s Bogom i Bog dolazi s nama. Kršćanin treba biti svjedok Božje prisutnosti među ljudima, Božje ljubavi i dobrote, praštanja i milosrđa u vremenu i prostoru u kojem živi i radi.

Ivan Krstitelj divan je primjer. On naviješta dolazak i svjedoči ga svojim životom. Neki su mislili da je on poslanik Božji kojeg su očekivali, drugi opet da je možda Ilija ili Prorok kojeg je već Mojsije najavio (usp. Pnz 18,15). On jednostavno i bez dvoumljenja odgovara: »Ne, nisam. Ja sam glasnik koji više u pustinji: pripravite put gospodinu!«

Mi kršćani trebamo upravo tako živjeti da svraćamo na se pozornost. Za prvu kršćansku zajednicu govorili su pogani: »Gledajte kako se

ljube«. Trebamo se tako ponašati da bi ljudi u nama mogli prepoznati Krista, Božje ljude, proroke... Kad nas bolje upoznaju, da im tada priznamo da mi samo naviještamo Krista, da pokušavamo živjeti njegovu Veselu vjest. Tu je naša tajna. Tako se mi kršćani nadahnjemo na prošlosti, živimo u sadašnjosti i puni pouzdanja očekujemo Kristov drugi slavni dolazak.

JŠ

3. siječnja

»Evo Jaganjca Božjega«
(1 Iv 2,29-3,6; Iv 1,29-34)

Svaki čovjek je razapet između više-manje škrte stvarnosti i predodžbi koje se u njemu pojavljuju i uvijek rastu nadilazeći ostvareno. Ista je sudbina i kršćanina. Razapet između onoga kako je i onoga kako bi trebalo biti i kako će biti kada bude potpuno pobijeden grijeh.

Kršćanin kao kroz maglu tek zamjećuje ono buduće, konačno, na što je pozvan. Rečeno je da smo »djeca Božja«, pozvani smo na slavu, radost, zajedništvo... ali za to se još uvijek trebamo boriti, to osvajati, jer se »još ne očitova što ćemo biti«. Ipak postoje neki znakovi po kojima možemo znati da smo na *pravom putu* i da ostvarujemo ono zašto smo i stvoreni ako pokušavamo živjeti s Kristom ovdje i sada, ako se borimo protiv grijeha i zla u svijetu u kojem živimo. Krist se zato i pojavi »da odnese grijeh« da nas oslobodi i da preko nas pomogne i drugima da se oslobađaju. Kršćanin zato nije pasivni promatrač zbivanja. On u njima sudjeluje. »Vjera uistinu, sve stvari rasvjetljuje novim svjetlom i očituje nam Božje nakane o cjelovitom čovjekovu pozivu te tako usmjeruje duh prema zaista humanim rješenjima« (GS 11).

Ono što mi kršćani naviještamo i ono čemu se nadamo baština je svih ljudi i treba se započeti ostvarivati već sada i ovdje. To znači »ostati u njemu«, ostati s njime na što nas upozorava apostol Ivan. Kršćanstvo tada postaje život: postaje vidljivo, opipljivo, vremensko i prostorno i tek tada izazvano. I ljudi koji traže Boga, istinu, ljubav i pravdu bit će uz nas jer će vidjeti ostvareno ono za čim svjesno ili podsvjesno tragaju. S druge pak strane oni koji se tome protive odbacivat će nas kao što su činili i s Kristom. »A svijet (svijet grijeha) nas ne poznaje zato što ne poznaje njega«. Možda se dobro upitati u ovom trenutku: da li nas svijet ne poznaje i ne prepoznaje zato što odbacuje Krista, istinu, ljubav i što je u njemu zavladao zlo, ili zato što mi ne živimo dovoljno po Veseloj vijesti, kristovski? Krist i nama kaže: »Ne bude li vaša pravednost veća od pravednosti

književnika i farizeja, sigurno nećete ući u kraljevstvo nebesko« (Mt. 5, 20). Krist od nas traži *uvijek više*, ne samo ispunjenje zakona nego i više od toga. Kršćanin ne može nikad biti miran i zadovoljan umišljajući kako je ispunio ono što traži zakon. Naš Bog ne radi i ne odnosi se prema nama zakonski nego s ljubavlju: »Gledajte koliko nam je ljubav darovao otac: djeca se Boža zovemo, i jesmo«. Krist je iz ljubavi došao k nama. On bez grijeha dođe k nama grešnicima »da odnese naše grijeha i grijeha svijeta« da bismo mu postali što sličniji.

Ivan Krstitelj tako je Krista predstavio židovskom narodu, i Krist se tako sam pokazao. I nebo je to potvrdilo (Duh Sveti): »On je Sin Božji.« On može, on hoće, on je zato i došao da nam pomogne da budemo »njemu slični«, samo mu se treba otvoriti i slijediti njegov primjer. To je cilj borbe protiv grijeha, protiv zla, protiv bezakonja.

JŠ

4. siječnja

»Dječice, nitko neka vas ne zavede!«

(1 Iv 3,7-10; Iv 1,35-42)

Kao što je čovjek sklon grijehu, kao što ga ponekad privlači zlo, tako osjeća i poziv na dobro, lijepo i plemenito. Ali odvratiti se od grijeha i od zla i činiti dobro čovjek sam nije u mogućnosti. Iskustvo je to kako pojedinaca tako i skupina. Jednostavno smo nemoćni. Sva nastojanja i svi pokušaji ostali su samo nastojanja i pokušaji. I dok god ljudi kao pojedinci i kao zajednica ne shvate i ne priznaju svoju nemoć i svoju grešnost, i zajednica kao cjelina i pojedinci ići će prema samouništenju, prema istrebljivanju. Pravo će uvijek biti na strani jačega. Povećavat će se samo razlike između bogatih i siromašnih. Sastanci i pregovori bit će samo trenutačni pokušaji, ali neće donositi rješenja.

Već smo se toliko puta uvjerali da ni naše znanje, ni naše imanje, ni naše oslanjanje samo na svoje ljudske snage nije nas dovelo ni do sreće, ni do zajedništva, ni do veće sigurnosti. Sve je to dobro i pozitivno, ali nije dovoljno da promijeni odnose među ljudima, u svijetu i da se mi sami promijenimo. Potreban je Bog da nam pomogne. Samo on i mi s njime možemo učiniti bolji svijet. »Zato se pojavi Sin Božji: da razori djela đavolska«. On je došao da nam pomogne u našoj nemoći. On je došao da nam pokaže put u našim bespućima. Došao je da nam bude svjetlo u našoj tami. Ne dozvolimo da nas »nitko ne zavede«.

Najveći je grijeh kad čovjek i zajednica zaborave i pokušaju rješavati probleme bez Boga, kad zaborave svoje božansko podrijetlo. Tada raste nepravda. Čovjek postaje čovjeku suparnik i opasnost. I krš-

ćanin često treba obnavljati i živjeti ovu svijest »rođen sam od Boga; njegovo je sjeme u meni«. Ta svijest dovodit će da ćemo biti pravedniji, da ćemo »činiti pravdu«, da ćemo ljude susretati i »ljubiti kao braću«.

Apostoli su našli Mesiju. Našli su onoga koji im je pomagao da nadvladaju zlo i grijeh, da promijene svoj život. I mi kršćani susrećemo Mesiju u njegovoj riječi, Sv. pismu, na našim sastancima (usp. Mt 18,20), u euharistiji. Krist i nama kaže: »Dođite i vidjet ćete«. On nas poziva da »izgubimo malo vremena« u slušanju njegove riječi, da »izgubimo malo vremena« u zajedničkoj molitvi, da »izgubimo malo vremena« u euharistijskom klanjanju. Tek onda ćemo vidjeti životnost vjere, pomoć vjere, važnost vjere u rasvjetljivanju svakodnevnog života! Nećemo riješiti sve svoje probleme i poteškoće, ali ćemo shvatiti da život ni s njima nije promašen, da se može osmisliti.

Postupak Ivana Krstitelja veoma je poučan i za nas današnje kršćane. On je upoznao Krista i drugima ga odmah pokazao. Može se biti i u vjeri samoživac i uživati u samozadovoljstvu da smo došli do istine, zadovoljni što izvršavamo sve zakone i pravila. Ali ne zaboravimo da je to grijeh. Ne zaboravimo da smo primili Radosnu vijest. Ne zaboravimo da je vjera milost, tj. dar. Bog je može dati izravno kao sv. Pavlu (usp. Dj 9,1-19), ali on to redovito čini neizravno, preko drugih. Bog ima potrebu, jer je on tako htio, od nas ljudi da nam se objavi i da nam pomogne na našim životnim putovima. Kršćanin to nikad ne smije zaboraviti i ne smije zanemariti svoj poziv i svoje poslanje. Pozvani smo živjeti i naviještati evanđelje. Pozvani smo slijediti Krista i poslani smo toga istog Krista drugima naviještati životom i riječju.

JŠ

5. siječnja

»Tko ne ljubi, ostaje u smrti«
(1 Iv 3,11-21; Iv 1,43-51)

Ako se zapitamo što nedostaje danas u svijetu i u životu pojedinaca, najjednostavniji, najjasniji i istovremeno najistinitiji odgovor je: danas u svijetu i u životu pojedinaca nedostaje ljubav. A ne biti ljubljeno znači umirati, biti osamljen i napušten. Čovjek nije toliko gladan kruha koliko je gladan ljubavi. Da čovjek osjeti toplinu, nije mu toliko potrebno ruho koliko ljubav. Zato Ivan apostol upozorava prvu kršćansku zajednicu: »Ovo je navještaj koji čujete od početka: da ljubimo jedni druge«.

Što je ljubav i kako se ona očituje, pokazao nam je Krist svojim životom, svojom riječju i pozvao nas kršćane da ga nasljedujemo. »On (Krist) je za nas položio život svoj«. Ako se ljubav ne pokazuje

na djelu, ona nije ljubav. Ljubav ne traži odmah da se mijenjamo. Ljubav prihvaća i mane i nedostatke. Tako je i nas Bog u Isusu Kristu prihvatio kakvi jesmo: slabi i grešni da bi nas malo-pomalo preobrazio s ljubavlju da i mi živimo od ljubavi i za ljubav. Došao je nama grešnicima, odbačenima, napuštenima i osuđenima na smrt da nas oslobodi od grijeha i da nas pozove u kuću Očevu, da nam reče i pokaže da nismo sami, da je osuda na smrt preinačena po milosti u život. Poziva i nas da i mi to isto naviještamo u svijetu grijeha, odbačenosti, napuštenosti smrti. On je otvorio prema nama svoje srce i pozvao nas da i mi otvorimo svoje srce potrebnoj braći i sestrama.

Ni naš Bog, ni naša vjera nije nešto apstraktno, izvan života, nešto što dolazi kasnije, na kraju ovoga zemaljskog života. Naš Bog se utjelovio, naša vjera je životna. Naš Bog je djelovao u vremenu i prostoru, osjećao je glad i žeđ naroda (usp. Iv 6,13) i zato nam i poručuje po apostolu Ivanu: »Tko ima dobra ovoga svijeta i vidi brata svoga u potrebi pa zatvori pred njim srce — kako ljubav Božja ostaje u njemu?« To nas mora izazvati da i mi svoje kršćanstvo pogledamo u djelima, u odnosu prema potrebnim, da ga malo konkretiziramo, utjelovimo. Krist će i nama postaviti pitanje: Što ste učinili? Bijah gladan, žedan, putnik, gol, bolestan, u tamnici (usp. Mt 25,31-46).

Snaga Kristovih sljedbenika ne mjeri se po onome što govore, naučavaju, o čemu pišu, nego u ljubavi prema bratu čovjeku koja ide sve do davanja vlastitog života: »Mi smo dužni živote položiti za braću«. Tek tada se otvaraju novi horizonti i nove spoznaje. Tek tada se mijenja svijet. Isus je jednostavno Ivanovim učenicima rekao: »Dodite i vidjet ćete« (Iv 1,39). Filip koji je živio s Isusom to isto ponavlja Natanaelu (Bartolomeju). Pun sumnjičavosti Natanael prihvaća poziv, ali susret s Isusom potpuno ga obraća: »Učitelju ti si sin Božji!« Krist, poznavajući s kakvom je sumnjom prihvatio Filipov poziv, reče njemu i nama: »Zaista, zaista, kažem vam: gledat ćete otvoreno nebo i anđele Božje gdje ulaze i silaze nad Sina čovječjega.« Krist od nas traži predanje, ali obećava i slavu. Živeći s njime, živeći po njegovu primjeru ovdje i sada, mi »iz smrti prelazimo u život« jer ostvarujemo ljubav.

JŠ

7. siječnja

Približilo se kraljevstvo nebesko!

(1 Iv 3,22-4,6; Mt 4,12-17,23-25)

Bog ostaje u nama i mi u njemu ako vršimo njegove zapovijedi. Tako nam veli sv. Ivan apostol u prvom liturgijskom čitanju. A njegove zapovijedi vršimo ako vjerujemo u Isusa Krista i ljubimo jedni

druge. Vjerovati u Isusa Krista znači vjerovati da Bog u svome Sinu ljubi svakoga čovjeka i da ga po njemu želi spasiti. Po vjeri postajemo djeca Božja, a ako smo djeca Božja, onda smo i braća međusobno. Zajedništvo s Bogom i zajedništvo s ljudima idu zajedno. Ne mogu se odijeliti jedno od drugoga.

Nije lako ostvariti obje dimenzije kršćanske vjere: onu prema Bogu i onu prema ljudima. Kršćanin je danas u napasti da dade više važnosti ljubavi prema čovjeku a da pri tom zaboravi na Boga. Nije ni svjestan da prava ljubav dolazi samo od Boga. Kršćanin prošlih vremena bio je nerijetko skloniji tražiti Boga pa makar pri tom zaboravio na svoga bližnjega. Jasno je da nijedan od ta dva stava nije kršćanski ispravan.

Apostol nas također opominje da provjeravamo duhove, da li su od Boga ili nisu. Mi živimo u svijetu u kojem vladaju mnoga različita mišljenja. S njima se susrećemo svaki dan. Ne možemo ih izbjeći. Prema njima trebamo se kritički postavljati. Naše djelovanje i ponašanje neće određivati mišljenje i ponašanje drugih ljudi, naravno ukoliko se ta mišljenja protive kršćanskim načelima. Nikoga ne ćemo prezirati i omalovažavati. Još manje napadati. Ali, ne smijemo dozvoliti da nas bujica nosi.

U svakoj Euharistijskoj službi kršćanin stupa u dodir i s Bogom i s ljudima. Euharistija ne okuplja vjernike da najprije zahvaljuju Bogu da bi se zatim s ljubavlju obraćali drugima. Njezina bit je u tome da istovremeno ostvarujemo obje ljubavi, jer se zapravo radi samo o jednoj, Božjoj ljubavi.

Isus u Evandjelju kaže: »Obratite se! Ta približilo se kraljevstvo nebesko!« Bog je sa svoje strane učinio sve da spasi čovjeka. Jedino mu još preostaje da poziva ljude na obraćenje. Isus to doista i čini. Kraljevstvo Božje je blizu. Ono je tu. Još doista nije savršeno, ali je blizu. Ono nije vezano za određeni prostor. Ono nije nešto statično. Kraljevstvo Božje je ona stvarnost u kojoj vladaju Bog i njegova načela. Ondje gdje je pravda, dobrotu, ljubav... tu je i Božje kraljevstvo.

Kad čovjek krene krivim ili čak suprotnim putem, kad zaluta, mora se povratiti i naći ispravan put koji vodi do željenog cilja. Tko želi ići prema Bogu, taj mora naći pravi, Isusov put. Ako je zalutao, ima se kome obratiti. Tu je Isus koji će mu pokazati pravi put. On sam je taj put. Jedino ga svjetlo njegova Duha može prosvijetliti da dobro razlikuje duhove. Molitva je ona u kojoj može i mora isprositi to svjetlo i vodstvo kako se ne bi poveo za krivim duhovima.

MC

8. siječnja

Okupljeni u ljubavi

(1 Iv 4,7-10; Mk 6,34-44)

O zapovijedi ljubavi apostol Ivan je već dvaput govorio (2,7-11 i 3,11-18). Na istu temu se vraća i po treći put. Ostaje vjeran temi svoje prve poslanice: Bog je ljubav i kao takav izvor i uzor bratske ljubavi. A kako ćemo spoznati da je Bog ljubav? Najjači dokaz za Ivana je taj što je Bog poslao svoga Jedinorođenca da bude pomirnica za naše grijeha kako bismo mi po njemu mogli živjeti u milosti. Božja ljubav nije nešto apstraktno, nije neka ideja, nego djelo: Bog je poslao svoga Sina koji je umro radi naših grijeha i radi našega spasenja. A što je u toj ljubavi specifično božansko? Odgovor nam na to pitanje daje 10. redak: prava i istinska ljubav je ona koja prva poduzimlje incijativu. To može samo Bog učiniti. Ljudska ljubav ne može prva započeti. Ona je samo odgovor na ljubav Božju. Kršćanska zajednica živi od ljubavi Božje i u njoj vidi obavezu da se i sama što više iskaže u bratskoj ljubavi.

S današnjim evanđeoskim odlomkom Marko počinje temu o kruhu. Kod njega nalazimo: dva izvještaja o umnoženju kruha (6,30-44; 8,1-9); prepirku oko smisla pranja ruku prije jela i o farizejskom kvascu (7,1-23; 8,11-20); razgovor s pogankom o mrvicama kruha što padaju sa stola (7,24-30). Zbog toga neki ovaj dio Markova evanđelja nazivaju »odlomkom o kruhu«.

Isus je učinio ovo čudo jer mu je bilo žao izgadnjelog naroda koji je pohrlio za njim. Izgledao mu je kao stado bez pastira. Ipak ne samo za to, ne samo da zadovolji tjelesne potrebe ljudi. Ovim čudom htio je objaviti ljudima svoje poslanje i pripremiti učenike da kasnije bolje shvate tajnu euharistije.

U životu se redovito rado ne susrećemo s ljudima koji nas neprestano odbijaju ili čak psuju. Bolje ih je izbjeći nego izazivati. Jer kako god se mi ponašali, njih to izaziva. Bog postupa drugačije. On s nama nikad ne gubi strpljivost. Stalno nas poziva. Uvijek nam pruža ruku pomirnicu. Uvijek je spreman na novi početak. Tolika je njegova ljubav prema nama da ne može a da nas ne traži, pa i ondakad smo ne znam koliki grešnici. Bog jednostavno ljubi čovjeka, ne nekoga idelanog nego onakvog kakav jest. Dok mi možda želimo postati nešto više od običnog čovjeka, Bog postaje običnim čovjekom.

Isus je čudesno nahranio veliko mnoštvo. U umnažanju kruha kršćani su od samog početka gledali simbol euharistije. Zato je to događaj koji je uvijek aktualan. Nakon što se ono mnoštvo nahranilo preostalo je dvanaest košara. To je trebalo značiti da ima još mnogo

drugih gostiju koje Krist želi nahraniti. Euharistija se na taj način prikazuje kao ona koja sjedinjuje one koji su već »okupljeni« da bi onda okrijepljeni i ojačani i druge k njoj privodili.

MC

9. siječnja

Nema mjesta strahu

(1 Iv 4,11-18; Mk 6,45-52)

Nakon što je Ivan pokazao da je Bog onaj od koga počinje ljubav, još jednom ukazuje na one dvije stvari koje nam dopuštaju da živimo u zajedništvu s Bogom: bratsku ljubav i ispovijedanje vjere da je Isus Sin Božji. Vjera u spasiteljsku ljubav Božju sili nas da i mi ljubimo braću ljude. Dogma nalaže moral!

Vjera i ljubav prema Bogu podložni su u ovom svijetu određenom siromaštvu. Vjera počiva na svjedočanstvu Isusa i apostola jer Boga nitko nikada nije vidio. Tek u vječnosti moći ćemo ga gledati onakva kakav jest. Ljubav pak zahtijeva od nas hrabrost upuštanja u stvarnost ljubavi Božje koja je za nas do kraja nedokučiva.

Ipak su ljubav i vjera znakovi naše povezanosti s Bogom, znakovi suživota s njime. One prožimlju jedna drugu a obje zajedno prožimlju kršćanina. Tko se odlučio da vjeruje, odlučio se i di ljubi. A ako živimo u zajedništvu s Bogom, onda nema mjesta strahu. Takvo pouzdanje u Boga ne temelji se na našoj bezgrešnosti, nego u samom Bogu koji sve poznaje a osobito našu slabost.

U evanđeoskom odlomku čuli smo o onom događaju kako je Isus hodao po vodi i kako je utišao vjetar. Božja pobjeda nad vodom je veoma važna tema židovske nauke o stvaranju. Nalazimo je i u starim semitskim predajama. Sv. pismo opisuje stvaranje svijeta također kao Božju pobjedu nad morima i nemanima morskim koji u njima stanuju. Prvi kršćani su prema tome utišavanje vjetra na vodi gledali kao objavljenje moći onoga koji svoje stvarateljsko djelo vodi kraju. Tu epifaniju Božje moći apostoli još ne shvaćaju. Oni se prestrašise. Prestrašise se Bogočovjeka koji je sama ljubav! Tko temeljito ne vjeruje, plaši se. Tko susretne Isusa Krista ili vjeruje da je on Sin Božji ili ga se mora plašiti. A strah vodi odbijanju ili čak mržnji. I zato nas prema Isusu obuzimlje ljubav ili odbijanje pa čak i mržnja. Treće ne postoji.

Isus je okupio svoje apostole. Izdvojio ih je i izabrao iz naroda. Posebno ih je poučavao. Ipak je morao ustanoviti da s njima mora početi iz početka. Još uvijek ne shvaćaju ni iz daleka otajstvo njegove osobe i njegova poslanja. Nezanjanje i nerazumijevanje učenika je skoro kao i kod ostalog naroda. To osobito naglašava baš evanđelist Marko.

Danas je mnogo straha u svijetu. Zašto? Jer ljudi ne vjeruju jedan drugome. Laž je temelj straha. Proizvodimo sve više naoružanja ne bismo li se osjećali nekako sigurnije. A učinak je upravo suprotan. Strah je i u nama samima. I tom strahu je uzrok u laži. Lažemo samima sebi. Nazivamo se Kristovim sljedbenicima a ne vjerujemo dovoljno njegovoj ljubavi. Samo se oni dobro razumiju koji se ljube. Samo nas ljubav oslobađa straha.

MC

10. siječnja

Čovjekov »danas«

(1 Iv 4,19-5,4; Lk 4,14-22a)

Vjerovanje u Boga, ljubav Boga i bližnjega i opsluživanje Božjih zapovijedi postavljaju kršćanina u suprotnost prema »svijetu«. Svijet je zatvoren u sebe. Kršćanin je otvoren Bogu i kao takav pozvan da pobjeđuje svijet. On počinje svoju pobjedu u času obraćenja a nastavlja je ako njegovo ponašanje određuje vjera u Boga i ljubav prema bratu čovjeku.

Kad se govori o suprotnosti između kršćanina i svijeta, moramo biti veoma oprezni. Izavn pod »svijetom« razumijeva nešto drugo nego smo mi naviknuti shvaćati. Mogao bi poneki kršćanin shvatiti kao da svijet ugrožava Crkvu kao Božje kraljevstvo na zemlji. Tada bi dijalog između Crkve i svijeta bio nemoguć. Takvo dualističko shvaćanje o Crkvi i svijetu kao o dva potpuno suprotna društva nije kršćanski zasnovano ni opravdano. U tom smislu ne bi se smjelo reći da »Crkva treba da ide u svijet« kako bi ga obratila i dala mu vjeru i ljubav. Ona prije svega treba nastojati da postane zajednica vjernika koje okuplja duh ljubavi Božje. Crkva ne smije razdvajati ljude u tabore. Onda ne bi više bila Božja zajednica. Njezina je zadaća da sjedinjuje ljude i to u ime Isusa Krista. Jedino tako će biti prava euharistijska zajednica.

Dok evanđelist Matej predstavlja Isusa na početku njegova javnog djelovanja kao putujućeg propovjednika, Luka ga u današnjem evanđelju predstavlja na službi Božjoj u sinagogi. Takve službe Božje sastojale su se od dva čitanja: prvo iz Mojsijeva Petoknjižja što ga je čitao i tumačio jedan od zakonoznanca; drugo iz proročkih knjiga što ga je mogao pročitati i tumačiti svatko tko je bio stariji ili je navršio tridesetu godinu života. Isus je navršio trideset godina. Iskoristio je svoje pravo i tako je njegov prvi javni govor bio zapravo homilija za vrijeme službe Božje. Proročki tekst što ga je Isus tada pročitao naglašava dvije stvari: 1. u Isusu je Duh Gospodnji i 2. Veselu vijest će

Isus propovijedati siromasima i onima koji su na bilo koji način potlačeni. Luka ne donosi čitav Isusov govor. Ono što je bitno, obuhvaća u jednoj rečenici: »Danas se ispunilo ovo pismo što vam još odzvanja u ušima.« Tu je vrlo važna riječ »danas«. Bog pohađa čovjeka ovdje i sada. Nije naglasak na prošlosti pa ne znam kako ona bila uspješna ili porazna. Isto tako se ne naglašava san o sretnoj budućnosti. Kršćanin živi sadašnjost u kojoj ga Bog susreće. On se zapravo sjeća prošlosti i očekuje budućnost upravo po slavljenju Boga danas.

Čovjekov danas i njegova sadašnjost opterećeni su teretom prošlosti i strahom i brigom za budućnost. Zato je čovjek često nesposoban da istinski ljubi svoga bližnjega. Zabavljen je samim sobom. Krist je onaj koji na sebe uzimlje teret naše prošlosti kao i strah naše budućnosti. A nama ostaje da kršćanski živimo svoj danas.

MČ

11. siječnja

Isus, naš iscjelitelj

(1 Iv 5,5-13; Lk 5,12-16)

Apostol Ivan nas je zadnjih dana poučavao o ljubavi prema Bogu i bližnjemu, o vjeri u Isusa Krista kao Sina Božjega kao i o pobjedi nad svijetom. Još jednom napominje da je vjera ona koja pobjeđuje svijet. Toj trojci odgovara druga trojka: Duh, voda i krv. Sin Božji je došao kroz vodu i krv. Kod krštenja na Jordanu Otac je posvijedočio za njega. Po svojoj krvi koju je prolio za grijeh svijeta pobjedio je zlo i grijeh. A Duh je onaj koji svjedoči sve te istine. Krist je pobijedio svijet. On želi da u toj pobjedi svi sudjelujemo. A sudjelovat ćemo ako vjerujemo da je on Sin Božji. Bog je svom Sinu darovao vječni život i svi oni koji budu vjerovali u njega bit će sudionici toga života. »Tko ima Sina, ima život; tko nema Sina Božjega, nema života« (r. 12).

Evangelje nam govori o ozdravljenju gubavca. O tom ozdravljenju izvješćuje sva tri sinoptika. U njemu gledaju objavljene Isusove moći i vlasti nad zlom. Dok su Matej i Marko zabilježili da se to čudo dogodilo u Galileji, Luka kaže da se zbilo »u jednom gradu«. To je dosta nevjerojatno ako znamo kako je strog bio zakon za gubavce. Oni su, naime, morali živjeti izolirano od drugih ljudi (Lev 13,45-46). Matej izvješćuje i o ozdravljenju jednoga poganina kao i o ozdravljenju Petrove punice (Mt 8, 5-15) kako bi pokazao da je Isus ozdravljivao čitave grupe ljudi. Luki je prvenstveno do toga da ukaže na divljenje naroda koji je to vidio.

Isus je pogođen patnjom koju je susreo. Suprotno od Mk 1,41, Luka to izričito ne spominje. Ipak je to suosjećanje s patnicima veoma važno.

Isusa je, budući da je bio i čovjek, moralo obuzeti suosjećanje koje ga je trajalo da pokaže moćnu i spasiteljsku ljubav Očevu. On se nekako plaši da za to dozna narod jer postoji mogućnost da ga narod krivo shvati. Obično je Isus kad bi činio čudo tražio vjeru. Ovdje je ne traži. On samo otkriva Božju moć koja je u njemu.

Isusovi suvremenici su jedinstvo duše i tijela gledali u puno većem jedinstvu nego mi danas. Na tjelesnu se bolest gledalo kao na posljedicu duhovne bolesti — grijeha. Isus je tim ozdravljenjem htio objaviti konačnu pobjedu nad zlom i najaviti vrijeme utjehe. Sva ozdravljenja što ih je Isus učinio bila su samo dio sveukupne obnove stvorenja.

Kad bi postojao netko tko može izliječiti sve naše boli, bili bismo mu veoma zahvalni. A onom koji nam pruža jedino pravo ozdravljenje jedva zahvaljujemo. Ozdravljenje gubavaca je samo vidljivi znak da će Krist pobijediti zlo u svim njegovim oblicima i obnoviti čitavo stvorenje. Isus zove svakoga. Sve nas želi izliječiti. On nikoga ne odbacuje. Osobito one koji vape za ozdravljenjem i koje je, kao onog gubavca, društvo izoliralo i zaboravilo.

MC

12. siječnja

»On treba da raste«

(1 Iv 5,14-21; Iv 3,22-30)

U prvom čitanju čuli smo riječi kojim je Ivan završio svoju Prvu poslanicu. Čovjek koji živi u zajedništvu s Bogom ne poznaje grijeha. To ne znači da kršćanin ne može sagraješiti. Ivan na drugom mjestu kaže da je lažac onaj koji tvrdi da nema grijeha (1 Iv 2,8-10). On želi tu istaći da ima jedan grijeh koji je nespojiv sa zajedništvom i prijateljstvom Božjim. To je grijeh nevjere, grijeh odbacivanja i nijekanja Boga i njegova Duha. To je grijeh »koji vodi u smrt«. Isus čuva svog sljedbenika od takvog grijeha. Bezgrešnost o kojoj Ivan govori ne znači da kršćanin ne može sagraješiti. Problem nije u našim grijesima koje, na žalost, tako često činimo, nego je problem u jednom grijehu. Pojedinačno grijehe Bog nam oprašta u ispovijedi ako ga molimo za oprostjenje. Onaj grijeh nam ne može oprostiti jer već unaprijed odbijamo milost oprostjenja. Taj grijeh nas rastavlja od našega temelja, stvara nepremostiv razdor između Boga i čovjeka što automatski sa sobom vuče i rastavljanje među ljudima.

Temelj svoje bitnosti mi vrlo rijetko uviđamo. Živimo rastreseno. Naš život se odvija tako da smo daleko od onog svoga najnutarnijega Ja. Bog nam je daleko. Živimo i radimo kao da on i ne postoji. Ne obaziremo se na njegove zapovijedi. Naš život se ne razlikuje ni

po čemu od života nekog bezbožnika. To je onaj grijeh o kojem govori apostol Ivan. Ne o grijehu kao zlom činu nego o grijehu kao stanju u koji su nas odveli razni idoli.

Lijep primjer vjere i poniznosti pred Bogom dao nam je Ivan Krstitelj. Zadaća mu je bila pripremiti put Kristu Spasitelju. Toj zadaći ostao je vjeran do kraja. Na kraju je, što smo čuli u evanđelju, još jednom sam razjasnio svoju ulogu. Naziva se prijateljem zaručnikovim. On je propovijedanjem, krštavanjem i pozivom na pokoru pripremio zaručnicu, tj. odabrani narod. Sad je spreman da se povuče, da se umanji. »On treba da raste, a ja da se umanjim.« Ako on, Krist, raste, svi koji su s njim povezani rastu također s njim. Za nj živjeti znači naći rješenje svojih životnih pitanja. Često se pitamo i razgovaramo o smislu ljudskoga života. Zašto čovjek živi? Da li je smisao njegova života samo u tome da priprema put budućim naraštajima? Oni će ionako više znati i drugčije djelovati. Ako je smisao ljudskog života samo u tome, onda je on doista siromašan. Kršćaninu nije smisao života samo u tome. Njegov je smisao života da izvrši volju Božju, da živi zajedništvo s Bogom i zajedništvo s ljudima. Krist ga neprestano poziva na obraćenje i pokoru. Isto onako kao što je to činio dok je krštavao u Judeji. Sa svoje strane kršćanin se u svijetu kao i svaki službenik u Crkvi treba ponašati kao Ivan Krstitelj. Otvarati put k Bogu te tako omogućiti da kraljevstvo Božje dođe do svakoga čovjeka.

MC

P e p e l n i c a

Četrdesetnica

(Jl 2,12-18; 2 Kor 5,20-6,2; Mt 6,1-6.16-18)

Razdoblje crkvene godine koje započinje današnjim danom — korizma — nada sve je značajno bilo kroz cijelu povijest kršćanstva, a u smislu odredaba II. vatikanskog sabora, mora dobiti još veće značenje za život današnjih kršćana.

Ovi dani za koje se u crkvenoj terminologiji upotrebljavaju sakralni izrazi »sveto otajstvo korizme«, »presveti i svečani post« određeni su zato da u njima dublje i ozbiljnije doživimo svoje kršćanstvo.

U ostvarivanju našeg uključivanja u otajstvo Kristove *Pashe* (*Prelaza*) po izdizanju od prirodnog života prema natprirodnom korizma je znak da krenemo, da se uputimo. U liturgijskom zakonodavstvu *Commentarius in annum liturgicum instauratum*, I, 2 B) i liturgijskim misnim tekstovima izraženi su poticaji za sagledavanje nekih događaja iz povijesti spasenja, koji mogu poslužiti kao ogledalo za našu korizmenu aktivnost.

40 dana je padala kiša za općeg potopa da bi po otajstvu jednog te istog počela bio konac opačina i izvor kreposti (blagoslov krsne vode); 40 godina su Izraelci putovali pustinjom prije nego što su ušli u obećanu zemlju; 40 dana je Mojsije postio prije nego što je primio zakon od Gospodina na gori Sinaju; 40 dana je vojska Izraelska živjela u strahu od diva Golijata Filistejca koji ih je izazivao, dok nije došao David i nadvladao ga; 40 je dana putovao Ilija okrijepljen otajstvenim kruhom i vodom, dok nije stigao do Božje planine Horeba; 40 je dana postio Spasitelj prije nego što je imao nadvladati đavolske napasti i započeti javno djelovanje.

U odlomku Evandjelja što se čita kod današnje mise Krist je istaknuo bitne osobine temeljnih djela naše korizmene aktivnosti: »Kad daješ milostinju... Kad molite... Kad postite...« Korizmeni *post* bi trebao biti odricanje, izostavljanje, umjerenost ne samo u onom što nije dobro, nego također i u onom što je po sebi dobro, ali nas radi naše ograničenosti onemogućuje da se pameću, osjećajima i djelovanjem potpunije posvetimo onome što je važnije i potrebnije. Korizmena *molitva* trebala bi biti slobodnije i neometanije uzdizanje naše pameti i osjećaja ne samo prema Bogu nego također i prema čovjeku, jer ne možemo upoznati Boga koga ne vidimo, ako ne upoznamo čovjeka koga vidimo, kao što ne možemo ljubiti Boga koga ne vidimo, ako ne ljubimo čovjeka koga vidimo. Takva korizmena molitva trebala bi raspoložiti našu pamet, naše osjećaje i našu volju za djelotvornost korizmene *milostinje* tj. vršenja svega što može olakšati teret života svakome tko dođe s nama u dodir, posebno onima za koje ljudi računaju da su najmanje zaslužili (usp. Mt 25, 31-46).

Korizma, a i cijeli život, označuje se izrazom »borba«, »vojevanje«; u toj borbi pruža nam se oružje »odricanja« i »uzdržljivosti« (Zborna). No u vezi s pobjedom moramo računati na temeljnu tvrdnju Objave: »Njega (Krista) Bog za nas učini *griehom*, da mi budemo *pravednost* Božja u njemu« (2. čitanje). Razjašnjenje te tvrdnje: »U Kristu si ti bio iskušán, jer je Krist od tebe sebi uzeo tijelo, a od sebe tebi dao spas; od tebe je preuzeo na sebe pogrde, a od sebe je tebi dao slavu; od tebe je sebi uzeo kušnju, a od sebe je tebi dio pobjedu« (Sv. Augustin).

JR ·

Četvrtak iza Pepelnice

Dva puta

(Pnz 30,15-20; Lk 9,22-25)

Ono što kršćani imaju izvršiti u korizmi nadasve je ozbiljan posao. To bi zapravo trebalo biti uzorak ili ogled za cjelokupni život. Radi važnosti toga posla, za koji se u liturgiji upotrebljava izraz »korizmeno

djelo« (*opus quadragesimale*), danas, prvog dana iza Pepelnice na ustima nam je molitva »Djela naša...« (Zborna), što su je kršćani iz današnjeg misnog bogoslužja preuzeli kao molitvu prije najvažnijih poslova.

Korizma je, kao i cijeli kršćanski život, uspoređena s putovanjem. Pozvani smo da se penjemo strmim putem uzbrdo, a ne da se spuštamo lagodnim putem nizbrdo (1. čitanje, Pripj. psalam, Evanđelje). Pred našim su očima danas ta dva puta i dvije točke na kojima završavaju.

Mojsije je pred Izraela stavio ozbiljnu dilemu: Danas preda te stavljam život i sreću, smrt i nesreću. Ako poslušáš zapovijedi Gospodina Boga svoga da hodiš njegovim putem, živjet ćeš. Ako se srce tvoje odvrti i ne poslušáš, nego zastraniš, zaista ćeš propasti (1. čitanje).

Istu tematiku obrađuje i pjesnik 1. psalma: Čovjek koji ne ide putem grešničkim, ne slijedi savjeta opakih, ne sjeda u zbor podrugljivaca, nego naprotiv uživa u zakonu Gospodnjem, sličan je stablu zasađenu pokraj voda tekućica, lišće mu ne vene, plod donosi, sve što radi dobrom urodi. Naprotiv opaki ljudi su kao pljeva što je vjetar raznosi, a put njihov vodi u propast (Pričesni psalam, na Pepelnicu, a danas Pripjevni).

Kršćanska savršenost, kršćansko posvećenje sastoji se u shvaćanju, prihvaćanju i ostvarenju Božje *Istine*, Krista Riječi (*Logosa*), te u shvaćanju, prihvaćanju i nasljedovanju Božjeg *Života*, Krista koji se je poistovjetio sa životom kao što se je poistovjetio sa istinom. Upravo zato je Kristov poziv da ga nasljedujemo, noseći križ svoj za njim, upravljen svakome: »A govoraše *svima*...« (Evanđelje).

Sv. Pavao je o svojem prihvaćanju strmog puta i svojem sudjelovanju u Kristovoj mucii i sili uskrsnuća pisao: »Sve što mi bijaše dobitak, to smatram za štetu u usporedbi s preznamenitom spoznajom Krista Isusa... da upoznam njega i silu uskrsnuća njegova i zajedništvo muka njegovih, da mu budem sličan u smrti, ne bih li kako dostigao uskrsnuće od mrtvih. Što je za mnom zaboravljam, a za onim što je preda mnom posežem. Trčim k cilju, k nagradi nebeskoj, kojoj me Bog zove u Kristu Isusu« (Filip 3,7 i sl.). I na mnogo drugih načina je to izrazio: da je s kristom razapet, da svaki dan umire... Poticao je svoje učenike, da im isti osjećaj bude u srcu kao i u srcu Krista Isusa, koji je sama sebe ponizio do smrti na križu, a Bog ga je uzvisio i dao mu ime, koje je nad svakim imenom.

Radi se o nadasve važnoj stvari: »Ta što koristi čovjeku da sav svijet zadobije, a sebe samoga izgubi ili sebi naškodi?« (Evanđelje).

Put do života vodi preko smrti, do uzvišenja preko poniženja nasljeđujući Krista koji je za sebe prorekao: »Sin čovječji treba da mnogo pretrpi... i treći dan da uskrsne« (Evanđelje).

»Izaberi, dakle, život!« (1. čitanje).

JR

Petak iza Pepelnice

Dva vremena

(Iz 58,1-9a; Mt 9,14-15)

Kristove riječi »Kad se ugrabi zaručnik, tada će postiti« (Evandjelje) bile su njegovim učenicima povod za uvođenje prvog kršćanskog posta: od spomena Kristove smrti (Veliki petak popodne) do spomena njegova uskrsnuća (Uskrs ujutro). Poslije je kao dan posta došao svaki petak kroz godinu, a posebno u vrijeme korizme. I u naše vrijeme, kada je sasvim ublažena disciplina posta, petak je zadržao karakter pokorničkog dana. Misni tekstovi današnjeg najprvog petka u korizmi s jednog ili drugog gledišta skreću našu pažnju na post i pokoru.

Tjelesni post ne znači mnogo, ako ga ne prati doživljaj obraćenja u duši i djela ljubavi prema bližnjemu (Zborna, 1. čitanje, pripjevni psalam). Neka od tih djela nabrojana su u 1. čitanju: kidati okove nepravedne, pustiti na slobodu potlačene, podijeliti kruh s gladnima, uvesti pod krov beskućnike, zaodjenući gole.

U vezi s teološkom raspravom na koji način i do koje mjere nam euharistija daje oprostjenje grijeha, dobro je skrenuti pažnju na izraz »i da se po ovom sudjelovanju u ovom otajstvu oslobodimo od svih prijestupa« (Popričesna). U svakom slučaju je jasno da naša pokora mora biti združena s Kristovom žrtvom (Prikazna).

Kristov govor o *svadbi* s jedne strane i o *postu* s druge strane (Evandjelje) treba najprije shvatiti u odnosu na apostole, kojima su neposredno upravljene Kristove riječi: »Vama je dano znati otajstvo kraljevstva Božjega... (Mk 4,11). Blažene su vaše oči koje vide i uši koje čuju... (Mt 13,16) Vi ste ustrajali sa mnohom u mojim kušnjama, zato vam i predajem kraljevsku čast koju je meni dao Otac moj, da jedete i pijete za mojim stolom u mojem kraljevstvu... (Lk 22, 28-30). Osim toga treba taj isti govor shvatiti u odnosu na *pokoru* i *slavlje* cjelokupnog kršćanstva. U prvim stoljećima uz vrijeme »kroz godinu« bila su samo dva posebna liturgijska razdoblja: korizma i uskrsno vrijeme. Bila su to dva znaka i dva izražaja pokore i slavlja, odsjev dvaju lica jednog te istog života Kristove Crkve.

Nešto više svijetla u ovom promatranju mogu unijeti misli sv. Augustina o dva života i dva liturgijska vremena.

Crkva zna da joj je Bog navijestio i predao dva života: jedan u vjeri, a drugi u blaženom gledanju, jedan za vrijeme ovozemnog putovanja, a drugi u vječnom prebivalištu; jedan u trudu, a drugi u odmoru; jedan na putu, a drugi u domovini; jedan u radu i poslovima, a drugi u plaći kontemplacije. Prvi traje do svršetka ovog svijeta i tada ga nestaje, a drugi završava na ovom svijetu ali ne i na drugome. Radi ta dva vremenska razdoblja — sadašnjega punog kušnja i patnja i budućega

u kojemu ćemo biti posve sigurni i vječno veseli — ustanovljena su i dva liturgijska vremena: prije Uskrsa i poslije Uskrsa. Vrijeme koje slavimo prije Uskrsa označava nam vrijeme zamaljskog života, koje stvarno proživljavamo, a vrijeme koje slavimo poslije Uskrsa označava nam ono što još ne posjedujemo. Zato se kroz korizmeno vrijeme vježbamo u postu i molitvi, a kroz uskrsno vrijeme kad nema posta živimo s hvalom na ustima. Na našoj glavi Kristu oba su ova vremena dosta jasno označena. Muka Gospodnja slika je našeg sadašnjeg mučnog života, jer treba raditi, mučiti se i na kraju umrijeti. Kristovo uskrsnuće i proslavljenje predstavlja nam budući blaženi život.

JR

Subota iza Pepelnice

Za carinikom Levijem

(Iz 58,9b-14; Lk 5,27-32)

Slučaj s carinikom Levijem (apostol Matej) prepun je pouke za sve kršćane svih vremena. Tu možemo naučiti kako treba slušati Kristov poziv i odazvati mu se, kako se treba obratiti i kakav ima biti naš odnos prema grešnicima.

Kristov *poziv* prvim učenicima (Andrija, Petar, Ivan, Jakov, Natanael, Levi) naišao je na spreman odaziv. Ostavili su sve i pošli za njim. Svakom je kršćaninu na razne načine upravljen Kristov poziv. Dnevno bogoslužje u korizmi počinje riječima: »O da danas glas Gospodnji poslušate: ne budite srca tvrda!« (Pozivnik). Sličan usklik dolazi ponekad i u misnom bogoslužju.

Uz izraze pokora, pokajanje u naše vrijeme se sve više čuje biblijski izraz *obraćenje* (Evandjelje, pričesna antifona). Uz dirljivi slučaj obraćenja Ninivljana na propovijedanje Jonino u povijesti spasenja ima mnogo primjera da su se ljudi obratili i postigli oproštenje. U Novom zavjetu najpoznatije je obraćenje sv. Pavla, koji je od progonitelja Crkve postao najvatreniji apostol (blagdan 25. I). Kao što je Pavlovo obraćenje bilo povod obraćenja nebrojenih drugih ljudi, na sličan način su se za Levijevim primjerom povelili drugi carinici i ostali znanci. Primjeri vuku!

Neka zvučnih primjera obraćenja, ali što se sve događa u ljudskim srcima ne zna nitko osim Boga. U mnogočemu svi se moramo obratiti: »Obratite se, približilo se kraljevstvo Božje! Vratite se k meni svim srcem svojim! Odbacite sva nedjela svoja i načinite sebi novo srce i nov duh!« (Usklici prije Evandjelja u korizmi).

U Evandjelju sv. Luke (više nego kod drugih evandelista) navedeni su mnogi primjeri i pouke kako se Isus odnosio prema grešnicima

i kako se i mi moramo odnositi. Iz svega je potrebno posebno izdvojiti poziv carinika Zakeja i riječ utjehe razbojnika na križu: »Danas ćeš biti sa mnom u raj«, te prispodobe o izgubljenoj ovci i rasipnom sinu.

Kod susreta Kristova sa Zakejom svi su mrmljali da je kod grešnog čovjeka svratio, a Krist je odgovorio: »Sin čovječji je došao tražiti i spasiti što je bilo izgubljeno«. Kad su na velikoj gozbi koju je priredio Levi zajedno s Kristom bili mnogi carinici i ostali koji nisu bili na dobru glasu, negodovali su farizeji i pismoznanci, a Krist je odgovorio: »Ne trebaju zdravi liječnika, nego bolesni. Nisam došao zvati pravedne nego grešnike na obraćenje«. Za utjehu nama grešnicima, ako se obraćamo; za prijekor nama, ako druge prosuđujemo!

»Nemojte suditi da ne budete osuđeni!« (Lk 6,37).

»Kad bismo sami sebe prosuđivali, ne bismo doista bili osuđeni!« (1 Kor 11,31).

JR

PRVI KORIZMENI TJEDAN

Ponedjeljak

Sveti budite!

(Lev 19,1-2. 11-18; Mt 25,31-46)

Crkvena je liturgija najbolja škola duhovnog života. Stoga nas dobra Majka Crkva odmah na početku prvog korizmenog tjedna upućuje na svetost. Ona se s naše strane sastoji u izvršavanju dobrih djela bez kojih bi naša vjera bila mrtva i naša pobožnost isprazna. Bez njih bismo uzalud klicali »Gospodine, Gospodine!«, ili se pozivali na svetište Gospodnje u kojemu se s njim susrećemo.

Pet puta nam današnje starozavjetno čitanje dovikuje da se ne samo kod bogoslužja nego i na svakom mjestu svoga svagdašnjeg života nalazimo pred svojim Bogom. I kao što nas sunce grije svojom toplinom tako nas naš Bog hoće da posveti svojim bićem. On sam je u našem bližnjemu i zato nam je danas ništa manje nego trinaest puta rečeno što ne smijemo bližnjemu činiti. I još je barem pet puta dodano što moramo izvršavati. Obilata prigoda za ispit savjeti, dotično za programiranje korizmenog rada.

Da nas množina zahtjeva ne zavede u površnost, dobro se je zastaviti npr. kod r. 14: »Nemoj psovati gluhoga niti pred slijepca stavljaj zapreku«. Možda danas nećemo susresti nikoga gluhoga ili slijepoga, a još manje ćemo prema njemu postupiti nečovječno, ali s pravom se ta preporuka može primijeniti na svakoga našega bližnjega koji nije

prisutan kad nešto o njemu govorimo. Kako o takvome, koji se ne može braniti jer nas ne čuje i ne vidi, imamo govoriti? Kad se dotični pojavi iznenada, brzo se snađemo i okrenemo razgovor. Nije ono čuo on ali jest Bog kojemu ćemo odgovarati.

Njemu, Kristu svome Bogu, govorimo i činimo i onda kada je on prisutan samo u nekome tko je potreban moga razumijevanja i pomoći. Šest u Evanđelju spomenutih djela »tjelesnog milosrđa« obuhvaća i sve druge, najraznovrsnije i nebrojene načine kako možemo svome bližnjemu praktično iskazati svoju dužnu ljubav. Zapravo ne njemu nego Isusu. Teško je zamisliti konkretniji kriterij po kojemu se ide u život vječni ili u muku vječnu. Evo još jedne korizme da nas uvede u prvi i oslobodi druge. Današnja euharistija i njena biblijska primjena, istaknuta i u Pričesnoj pjesmi, jest zaista obveza i milost.

MK

U t o r a k

Ovako molite!

(Iz 55,10-11; Mt 6,7-15)

Svakog nam dana u korizmi liturgija pruža takvu Božju riječ koja je posebno prikladna da u nama izazove pažnju i proizvede obraćenje. Treba je samo očekivati i prihvatiti kao što zemlja upija kišu. Onda će Božja riječ u našim dušama ostvariti ono što se događa sa sjemenom u redovito natopljenoj zemlji. Psalam, kojim odgovaramo na prvo čitanje, ističe kako valja molitvom ići u susret Gospodinu: »Tražio sam Gospodina... Gospodnje uši slušaju vapaje pravednika, tj. onih koji žele biti pravedni pred Gospodinom... Eto, jadnik vapi...«. Ne sramimo se vapiti ka Gospodinu. I ove će godine naša korizma biti kakva je naša molitva.

U Evanđelju nas sam Gospodin uči kako moramo moliti. Ništa nam ne bi koristilo mnoštvo riječi kako ih izgovaraju pogani, a toga je dosta i među kršćanima. Glavno je raspoloženje i svjesno uvjeravanje samoga sebe: ne molimo zato što Bog ne bi poznavao sve naše potrebe, nego da mu ponizno izrazimo koliko smo potrebni njegove pomoći i kako mu se posve povjeravamo. Da nama bijednima pomogne, sam nam je Gospodin pružio i ostavio uzorak kako djeca Božja imaju moliti. Koliko puta ponavljamo Gospodnju molitvu, ali kako? Imajmo uvijek na pameti da se prve tri molbe odnose na njega: na njegovo ime, kraljevstvo i volju. Kada tima damo prednost, tek onda smijemo moliti za sebe.

Riječ Božja i naša molitva znače susret s Kristom. No taj je pravilan i koristan jedino ako mu na svoj način sudjeluje naše tijelo, naš duh i naše srce. Tijelo se osobito u korizmi mora odricati raznih

ugodnosti, jer bez toga nema stege potrebne za spasenje. Samo ako krotimo sve svoje neumjerene želje i požude, duh će nam gorjeti od želje za Bogom i srcem ćemo uzljubiti nebeska dobra. Te nam milosti želi isprositi današnja Zborna i Popričesna molitva. U tu svrhu danas prinosimo i blagujemo euharistijska otajstva Kristova tijela i krvi koji se stapaju s nama.

MK

Srijeda

Srce raskajano i ponizno, Bože, nećeš prezreti

(Jon 3,1-10; Lk 11,29-32)

Malo koji nam starozavjetni spis posvjedočuje Božju ljubav prema ljudima i osobito prema grešnicima kao knjiga proroka Jone. Stoga danas misu započinjemo: »Spomeni se, Gospodine, svoje nježnosti i svoje ljubavi do vijeka« (Ulazna; Ps 25,6). Nije tu ljubav Bog iskazivao samo izabranom narodu nego i drugima na koje su Izraelci gledali s visoka. Svi su ljudi Božja djeca za koju se on misli i onda kada zalutaju. Ako više ništa drugo ne pomaže, tada im u svojoj ljubavi naviješta velika zla koja će ih stići, a oni ih mogu spriječiti svojim obraćenjem. Sve će im Bog oprostiti ako se obrate i čine pokoru. Kao na mnogim mjestima i ovdje metanoia znači jedno i drugo: pokoru i obraćenje. To dvoje mora biti i sadržaj ove korizme.

Stoga danas ponavljamo nekoliko redaka iz glavnog pokorničkog psalama 51. Srce nam nije čisto, ali ako je raskajano i ponizno, Bog će ga očistiti i kao na novo stvoriti. Dakle, ovisno je to o nama kao i o njemu. Njegovo, toliko puta dokazano milosrđe, neće doći na manje, ali samo uz uvjet naše iskrene suradnje. Bez toga nam ne bi koristili nikakvi obredni čini kao što Bogu nisu bile mile ni od njega naređene žrtve, ako ih nisu prinosile pokajane duše, Jedino takvim raspoloženjem smijemo pristupiti Kristovoj i našoj žrtvi na oltaru te njenom blagovanju. Onda će se ispuniti što pjevamo kod pričesti: »Nek se raduju svi što se utječu tebi, Gospodine, neka kliču do vijeka, jer prebivaš s njima« (Ps 5,12).

Kako nećemo klicati od radosti kada k nama dolazi neizmjereno mudriji od Salomona i daleko uspješniji od Jone? Dva puta Isus naglašuje da je on »evo ovdje«. Takvi nas izrazi prenose na mjesta njegovih nastupa za zemaljskog života, ali on ih govori i nama sada ovdje. Tako ima i malo vjere divit će se sada Kristovoj mudrosti i slušat će njegove riječi a onda se i obratiti. Kako bi strašno bilo kada bi u suprotnom slučaju Isus i o nama morao reći: »Naraštaj je ovaj opak«. Ako možda i jest, ne želi takav i ostati.

MK

Četvrtak

Ištite i dat će vam se

(Est 4,17 k-m; Mt 7,7-14)

Mnogi teški izrazi Svetog pisma kao da se nas ne tiču, barem se tako nama čini. No kada ih Crkva čita u našem bogoslužju, i to upravo za korizmu odabrane tekstove, znači da vrijede i za nas. Tako i današnja molitva Estere, kada je za sebe i svoj narod bila obuzeta smrtnom tjeskobom, može poslužiti svakoj duši i bilo kojoj zajednici koja osjeća sve muke što ih na zemlji podnosi Božji narod kao takav. A zapravo bi se u smrtnoj tjeskobi morala osjećati svaka duša u smrtnom grijehu. Dapače, slično i ona koja je puna »malih« grijeha, ako je svjesna kako joj je Bog udijelio izvanrednih milosti a ona mu odgovarala svojim neprestanim nevjernostima. Sama sa svojim grijesima ne može drugo nego vapiti Bogu da joj se smiluje.

Ne znam kako bila velika, grešnost ne smije voditi u malodušnost nego u to veće pouzdanje u Božje milosrđe. Valja postupati kao Estera koja na početku i svršetku današnje molitve ističe svoju samoću ali i svoje uvjerenje da nju i njezin narod Bog neće zapustiti. Zaista nas samo Bog može osloboditi od grijeha i svih nevolja koje za njih zaslužujemo. Esterine riječi »Oslobodi nas svojom rukom« i sigurnost Prijevno^g psalama »Gospodine, tvoja me desnica spasava« mogu nas podsjetiti ne samo na zamišljenu Božju ruku, dakle na moć kojom je Jahve svoj narod oslobodio iz Egipta i doveo ga u obećanu zemlju, nego i konkretno na Isusa. Kada Crkva u Duhovskom himnu trećoj božanskoj osobi kliče: »Ti prste desne Očeve« pokazuje da u Božjoj desnici gleda Krista. On je osloboditelj ljudi i svakoga čovjeka. No treba tu božansku desnicu tražiti i nje se prihvatiti.

Da nas Crkva još više kroz korizmu potakne na molitvu, u Evanđelju nam iznosi Kristovu preporuku, zapravo naredbu da od njega sve ištemo i tražimo, da na njegovo presveto Srce kucamo. Isus tu upotrebljava tri izraza da nam s tri druge riječi tim uvjerljivije obeća kako naša molitva, pogotovo za izbavljenje iz grešne tjeskobe, nikada neće biti uzaludna: »Dat će vam se... naći ćete... otvorit će vam se«. Bog je naš otac čija se neizmjerena dobrota ne da ni uspoređivati ni s jednim zemaljskim ocem. Kada se u molitvi uvijek iznova sjećamo da je on na nebesima, to nas može još više uvjeriti da on odozgo vidi sve ljude na zemlji i sve njihove potrebe, te im upravo s neba može i hoće svima pomoći, sve osloboditi.

Hoće, jer nam je isti otac dao svoga jedinoga Sina i po njemu Kruh s neba. Te je misli o našoj bijedi i o Božjem otkupiteljskom djelovanju u nama Crkva danas unijela i u tri molitve s kojima pristupamo k euharistiji, nju prinosimo i blagujemo.

MK

P e t a k

U Gospodina je obilno otkupljenje

(Ez 18,21-28; Mt 5,20-26)

Sabor je odredio da se vjernicima u korizmi govori o socijalnim posljedicama grijeha (SC 109 b). Može nam samo koristiti svijest da, kao što svako dobro djelo utječe i obogaćuje čitavu zajednicu, tako i svaki osobni grijeh ne škodi samo dotičnom pojedincu nego cijelom Božjem narodu. Mnoge često dovodi do grijeha okolina i prilika, pa kako je okuženo društvo uzrok grijeha tako isto se ono još više opterećuje posljedicama svakog grijeha. No ipak ostaje činjenica, danas opisana u 1. čitanju, da će svatko odgovarati za svoje grijehe te da je svatko pozvan i s Božjom pomoću sposoban da ih se oslobodi. Inače ga čeka vječna smrt u grijehu i u njegovoj kazni, bez obzira je li što dobra učinio. Jednako će tako vječno živjeti i uživati tko se na vrijeme oslobodi grijeha kojega se Bog neće više ni spominjati. To Bog očekuje od svakoga i zato svečano izjavljuje: »Zar je meni do toga da umre bezbožnik, a ne da se odvrati od svojih putova i da živi?«. U to vjerujemo i zato danas ulazimo u crkvu sa zazivom: »Odagnaj tjeskobu srca moga, Gospodine, vidi nevolju moju i muku: i oprosti sve grijehe moje« (Ulazna; Ps 19,8).

Istim uvjerenjem poslije 1. čitanja ponavljamo: »Iz dubine (svoje grešnosti) vapijem tebi, Gospodine: Gospodine, usliši glas moj«. Usklik je to bojazni: »Ako se, Gospodine, grijeha budeš spominjao, Gospodine, tko će opstati?«. Takva je bojazan spasonosna ako je sjedinjena s mnogo puta potvrđenim osvjedočenjem: »U Gospodina ja se uzdam, duša se moja u njegovu uzda riječ«. Ta je Božja riječ danas odjeknula iz čitanja: »Sva njegova nedjela što ih (grešnik) počini bit će zaboravljena«. Sigurno, »jer je u Gospodina milosrđe i obilno je u njega otkupljenje«. Božje nam milosrđe i otkupljenje nije daleko. Na svakoga se od nas primjenjuje sa žrtvenika što ga spominje današnje evanđelje.

No nije dosta pristupiti oltaru niti tu prinijeti svoj dar. Taj se ne sastoji od malo kruha i vina, odnosno od bilo koliko milostinje. Žrtva našeg Otkupitelja je jedini Bogu ugodan dar. A da ta žrtva postane i naša, moramo je prinijeti sjedinjeni s bratom i s braćom s kojima živimo. Najbolje je paziti na svoje riječi i ni jednom uvredom ne ražalostiti ili čak rasrditi svoga brata. Kada se to ipak dogodi, onda se prije molitve, a pogotovo prije mise i pričesti, moramo s njim pomiriti. Vrijedi to i za našu molitvu, jer svaka nam molitva mora biti u skladu s Gospodnjom molitvom. Po njoj nam on stavlja na usta: »Otpusti nama

duge naše kako i mi otpuštamo dužnicima našim«. Na ulaznim je vratima neke crkve napisan prvi dio te molbe, a kod izlaza se čita njegov drugi dio. Prvi ćemo njegov dio postići koliko u životu vršimo drugi dio.

MK

S u b o t a

Budite savršeni!

(Pnz 26,16-19; Mt 5,43-48)

Kršćanski život i posebno korizma znači tražiti Boga, ići za njim i njega nasljedovati. Kako? O tome nam govori njegov Zakon. On je onaj koji nas sigurno vodi Bogu i zato nam je dan. S tim uvjerenjem danas počinjemo misu: »Zakon Gospodnji malene uči mudrosti« (Ps 19,8). U 1. čitanju Gospodin tri puta spominje svoje spasonosne zapovijedi. Ne radi se o njihovom vanjskom ispunjavanju nego da ih vršimo »svim srcem svojim i svom dušom svojom«. Naše služenje Bogu ne bi bilo dostojno njega kada bismo Božji zakon ispunjavali preko volje i nekako s polovičnim srcem i dušom. Tko barem malo shvaća tko je Bog i što je čovjek tome nijedna Božja zapovijed neće biti teška, nijednu neće uzeti olako ili izvršiti površno.

U te se misli kao sama od sebe uvrštava pohvala Božjem zakonu koju na dugo i široko razvija Ps 119. Kada je starozavjetni pravednik toliko ljubio onaj nesavršeni zakon, koliko ga više imamo cijeniti mi kojima je Isus izručio njegov najsavršeniji oblik? Prve nas riječi tog psalma podsjećaju na blaženstva koja je Krist obećao onima koji shvaćaju i nasljeđuju Krista siromašnog, poniznog, milosrdnog, čistog i progonjenog. Onda ga smijemo i prinositi kako molimo: »Učini nas dostojnima nebeskog dara što ga prinosimo« (Darovna).

Evangelje nam još više konkretizira jučerašnji zahtjev o pomirenju s bližnjim. Isusov zakon daleko nadvisuje starozavjetni kad Isus od nas svojim primjerom i naukom traži da ljubimo i svoje neprijatelje. Time se najviše približujemo Božjoj svetosti i ljubavi. Za mnoge je kršćane to najveća kušnja, pa im je teško i pozdraviti one koji njih prvi ne pozdravljaju. Možda nemamo prigode susresti se sa svojim izravnim prijateljima, kada bismo ih i imali, ali kršćanska ljubav mora u nama prevladati i u općenju s onima oko nas koji nam zlo hoće, o nama zlo govore i čine nam krivicu. Takve s ljubavlju i strpljivo podnositi nije lako ali je evanđeoski. Inače, ako ljubimo samo one koji nas ljube i koji nam čine dobro, »kakva li vam plaća?«. Isusov je zahtjev težak, ali nakon pričesti znamo na čiju snagu računamo: »Gospodine, ti nas krijepiš božanskom snagom i odgajaš svojom riječi« (Popričesna). Isus uz zapovijed pruža i pomoć da težimo k savršenstvu.

MK

DRUGI KORIZMENI TJEDAN

Ponedjeljak

Budite milosrdni kao što je Otac vaš milosrdan

(Dan 9,4b-10; Lk 6,36-38)

Iskustvo grijeha i slabosti prati čovjeka na njegovu životnom putu. Ono ostavlja tragove u ljudskoj duši i savjesti. To iskustvo tako je sveobuhvatno da često puta čovjeka ispunja osjećajima malodušnosti neprihvatanja samoga sebe, bijega od samog sebe i konačno kapitulacije pred zlom. Takvi se najčešće ne želimo pojaviti niti pred drugima, niti pred Bogom. Postoji u nama neko trajno skrivanje pred ljudima i Bogom, traženje nekog grma iza kojeg bismo htjeli naći neku zaštitu i skrovitost pred pogledom Onoga koji može vidjeti svu našu nutrinu.

Povijest spasenja govori da je Bog vjeran svome savezu, tj. da ljubi čovjeka i da je spreman uvijek iznova pružiti čovjeku ruku pomirenja. Zlo koje trpi u progonstvu (situacija o kojoj govori knjiga Daniela) izabrani narod shvaća kao kaznu za grijeh kršenja saveza s Bogom. Grijeh nevjere doveo je narod u progonstvo. Ipak, molitva Daniela htjela bi probuditi u Izraelcima duboku svijest da kazna ne može biti i ne može se shvatiti kao ispaštanje i nadoknada kojom ćemo opet zaslužiti ljubav i savez. Kazna je samo ljekovito sredstvo da dođemo k pameti, da se obratimo. Ipak, Bog je onaj koji jedini može sve opet učiniti novim, koji može jedini oprostiti, koji može opet sklopiti savez. Čovjek to ne može. Zato je spasenje u iskrenom obraćenju, u otvaranju srca pred Bogom. To znači: izići pred Gospodina u svoj svojoj bijedi, golotinji, ne skrivati se pred njim. To je apel na njegovo smilovanje i milosrđe.

S tim računa Daniel u svojoj molitvi. Bog je milosrdan. I zato ćemo živjeti. Što prije to uvidimo, moći ćemo lakše prihvatiti sebe, stati pred ljude u istini svog bića i pojaviti se pred Bogom. Tada nastupa u nama novo iskustvo koje je dublje i jače od iskustva grijeha: Bog je Otac, on je milosrdan. Ne srđi se dovijeka.

Bog nam se u potpunosti objavljuje kao Otac i milosrđe u Novom zavjetu. Pred njim nije ništa skriveno, za njega nema tajne. Ta spoznaja je puna nade i ohrabrenja. Jer nas Bog kao Otac ljubi.

To je u isto vrijeme i izazov za naše djelovanje prema drugim ljudima. Čitav naš život trajno je ispunjen iskustvom Boga koji je milosrđe i trajnom potrebom da pred njega dođemo s molitvom kajanja. Ali, osjećamo koliko nas upravo ta molitva uvodi u samu tajnu sjedinjenja s njime dok molimo prije pričesti: Gospodine, nisam dostojan. . .

Nije li onda razumljiv Isusov zahtjev: Budite milosrdni kao što je Otac vaš milosrdan? Zar nije to logično da u svom životu postupamo

upravo onako kako sami doživljavamo u našim najdubljim osjećajima nedostatnosti i slabosti. Svijet postaje ljepši upravo po stvarnosti praštanja i pomirenja. Očevo milosrđe po nama će se pretvoriti u rijeku mira i radosti kad to isto milosrđe primijenimo na »dužnike svoje«.

ZL

U t o r a k

Licemjerje — trajna opasnost

(Iz 1,10.16-20; Mt 23,1-12)

Evandjelje govori o pismoznancima i farizejima Isusova vremena. Upozorava na sudbonosnu pogrešku njihova licemjerja. Čine da ih ljudi vide. Nutrina im ne odgovara vanjštini. Žele pokupiti za sebe časti i povlastice.

Iskrene i izravne Isusove riječi koje se odnose na farizeje moraju se u aktualizaciji riječi Božje kod liturgije primijeniti na one koji danas tu riječ slušaju. To vrijedi onda za odnos svećenika i laika i danas. No, jednako tako vrijedi i za druge kategorije ljudi: krštene i one koji to nisu, tzv. angažirane kršćane i one koji su na rubu i za druge.

U mnogim sličnim kategorijama ljudi, vjernika i slično moguće je da se rodi taj osjećaj nadmoći, licemjerstva, oholosti.

Dok farizeji na taj način žele za sebe priskrbiti čast i vlast koja u konačnici pripada samo Bogu, možemo se i mi danas sjetiti nekih temeljnih istina našeg života. Sve što jesam, Božji je dar. On me je dozvao u život, on me u tome životu uzdržava. Ovakav kakav jesam, odraz sam njegove dobrote i ljubavi. Osjećam da treba jednako zahvaljivati Bogu, nalazio se na prvom ili posljednjem mjestu, na nekom prvorazrednom položaju ili u neznačajnom služenju. Za vjernika svako mjesto u životu mora biti prikladno da ostvari smisao svog života i da nesebično služi drugima. Sve što jesmo, po Bogu smo. Pavao će to reći: Ne živim više ja, nego Krist živi u meni! Ili opet: Najradije ću se hvaliti svojim slabostima, da se u meni nastani Kristova jakost!

Dobro je u kontekstu ovog Evandjelja sjetiti se i nekih drugih temeljnih istina: u svakom kršćanskom sastajanju prvi je Isus. Prvo mjesto pripada Isusu. Njemu ide sva čast i pohvala. On je najprisutniji. On je Učitelj, Vođa, Predsjedatelj, Prvi i Posljednji. Dobro je zapitati se da li smo toga svjesni i kod ovog euharistijskog slavlja. Gdje i po čemu se prepoznaje da je tu Isus, da je na prvom mjestu da smo posve okrenuti njemu?

Skriven u najponiznijim znakovima kruha i vina Isus u sebi i na ovakvim sastancima obistinjuje svoje riječi: najveći među vama neka vam bude poslužitelj. On nam služi svojim životom i ljubavlju, hrani nas svojom riječju i kruhom života.

ZL

Srijeda

Ne znate što ištete!

(Jer 18,18-20; Mt 20,17-28)

Nećemo se zadržavati na tumačenju čitavog evanđeoskog odlomka nego samo na razmišljanju nad Isusovim riječima: »Ne znate što ištete!« Tim je riječima Isus upozorio majku sinova Zebedejevih na nesavršenost njezine molbe, ili zapravo na zabrinjavajuće neshvaćanje temeljnih Isusovih želja i planova.

Zar ne dolazimo i mi često pred Isusa s raznovrsnim molbama? Po sebi, ni molba majke Zebedejevih sinova u našim kategorijama ne zvuči loše. Zar je loše da majka želi osigurati sreću svojoj djeci? Što ima slabo u tome da želi da joj djeca budu neposredno uz Isusa?

Isusov odgovor može značiti dvije stvari.

Može značiti da ga učenici nisu shvatili. Isus je mnogo truda uložio da dokaže svojim učenicima da se Kraljevstvo Božje sastoji u malenosti i služenju, da su kategorija toga Kraljevstva sasvim drugačije od kategorija ovoga svijeta. Ljudi ovoga svijeta teže za vlašću, za položajem, za častima i privilegijama. Naprotiv, Isusov učenik, želi li biti zaista vrijedan svoga Učitelja, treba biti posljednji, sluga sviju, ne smije se izdizati iznad drugih. Dakle, ova majka i njezini sinovi ne znaju moliti ono pravo, ne znaju se još srcem otvarat Isusovim nakanama i planovima, ne znaju tražiti zapravo ono što je Isusova želja. Traže sebe i svoje. Žele čak u tom pogledu osigurati sebi neka mjesta ako je potrebno i na uštrb svojim prijateljima, drugim apostolima. Tu nema mjesta nesebičnoj ljubavi koja želi dobro drugima, koja ide za tim da drugi kraj mene budu sretni. Zato nije čudo da su se na to pobunili ostali apostoli i da je takva krivo postavljena molba prouzrokovala nemir i neslogu.

Isusov odgovor upozorava i na drugi mogući zaključak. Biti njemu jako blizu, sjesti tik uz njega, to znači zapravo biti spreman s njime podijeliti sudbinu života, s njime ići u smrt, s njime proživljavati ostavljenost i razočaranje, nepravdu i smrt. Biti neposredno blizu njega znači povezivanje s njime na život i smrt. To će se i dogoditi i apostoli će to prihvatiti, ali kasnije. Sada ni ne znaju što je sve s time povezano. Kad prime Duha Svetoga, bit će im sve jasno. Tada će postati zaista spremni podijeliti sa svojim Učiteljem kalež i piti iz njega do dna. Podnositi će u svom životu progonstvo i smrt radi Isusa.

Logični zaključak na ovaj Isusov prigovor treba biti: naučimo tražiti! Naučimo, što iskati od Gospodina? Tražimo ono što je dobro, što je njegova volja! Znajmo odustati od naših želja i planova, ako otkrijemo da nisu u skladu s njegovom voljom! Onaj koji zna iskati, taj »traži najprije Kraljevstvo Božje«, a sve mu se drugo potom nadoda.

ZL

Četvrtak

Ni ako netko od mrtvih ustane, neće povjerovati!

(Jer 17,5-10; Lk 16,19-31)

Prispodoba o bogatašu i siromahu Lazaru ima mnogo poruka. Zadržat ćemo se samo na nekima. Bogataš je tako proigrao svoje šanse, da mu se niti ime ne zna. Naprotiv, siromah je odmah imenovan. Zove se Lazar (znači »Bog pomaže«).

Okrenuta situacija u »drugoj sceni« ove prispodobe posve je u skladu s navještajem čitavog evanđelja, posebno teme »blaženstava«. U skladu je i s činjenicom da je bogatašu teško ostati otvoren za vrednote nekog drugog svijeta i poretka. Zaroblje onim što ima, nema apetita za Kraljevstvo Božje. Siromah je sav u čežnji za životom i srećom koju ovdje ne može ničim osigurati. Živeći u neprestanoj nesigurnosti i nestalnosti situacije, zapravo je trajno otvoren za obećanja koja govore o boljem i savršenijem životu.

Siromah je otvoreniji za poruku riječi Božje. Tu se nadovezujemo na daljnje poruke ove prispodobe. Temeljni prigovor i upozorenje na neki drugačiji i Božji svijet i život, za bogataša i za siromaha, su Mojsije i proroci. I bogataš i siromah imaju i jedno i drugo. Dostupna im je Tora, Zakon i u njemu Mojsije i proroci. Ipak, siromah u tome otkriva nadu koja ga ne vara, a bogataš nema sluha za takve poruke.

Nadalje, u ovoj prispodobi možemo zapravo otkriti temeljnu osudu svakog egoizma i zatvorenosti. Otkrivamo i osudu nepovjerenja Božjoj riječi, zapravo osudu nevjere. U tom pogledu, čovjek koji za svog života nije naučio po djelima ljubavi i milosrđa otkrivati u siromasima prisutnoga Krista, neće naći ni u samom sebi neku jeku uskrsnuća ili budućeg života.

Bogatašu je Lazar trebao postati znakom Božje blizine. Isus će to sasvim jednostavno reći: »Bio sam gladan... žedan... gol... u tamnici... bolestan... u zatvoru...« Na nama je da li ćemo ga znati prepoznati. Što smo slobodniji od sebičnosti, bogatstva, imanja, straha za svoje i drugog, to ćemo lakše prepoznati Gospodina u tom vidljivom znaku koji nas nažalost vrlo često ostavlja hladnima ili ravnodušnima.

Čovjek koji nije naučio u životu prepoznavati i u siromasima prisutnost znaka Isusova, neće povjerovati niti ako netko od mrtvih uskrsne!

ZL

P e t a k

Naposljetku posla k njima sina svoga...

(Post 37,3-4.12-13A.17B-28; Mt 21,33-43.45-46)

Vjerujemo da sve ima smisla. Tako nas uči vjera. U tom pogledu posebno želimo pod plašt vjere staviti teže trenutke života. U takvom stanju znade se pokolebati naše povjerenje. Najčešće nas napada napast smisla ili besmisla. Ima li smisla trpjeti, bolovati, biti prikovan uz bolesnički krevet, otrpjeti nepravdu, prihvatiti krivu presudu, podnositi fizičku ili duševnu bol i patnju?

Pred slično pitanje stavljaju nas današnja čitanja. Doduše, možda nas u neku ruku tješi, i na svoj način zataškava problem, pripovijest o Josipu Egipatskom. Znamo da je sve svršilo dobro. Čak otkrivamo da je Bog imao u svemu tome svoje planove, da je za kasnije njegove planove bilo dobro da je za kasnije njegove planove bilo dobro da je Josip bio prodan u Egipat. Bog sve okreće na dobro.

Ipak, ta činjenica ne želi zataškati iskustvo određenih trenutaka i razdoblja duboke boli i razočaranja, umiranja i patnje, pa i same smrti. Josip je sigurno trpio kad je sve to proživljavao od svoje braće. To je bila stvarna fizička i duševna bol. U tim trenucima on još nije predviđao sve što će se dogoditi. Doduše, bili su neki snovi, ali neposredno iskustvo patnje i nepravde tako je jako da stavlja često u pitanje neka viša nadanja. Biblija nam govori da se u svemu tome Josip držao hrabro i da je surađivao s Božjim planovima. Nije očajavao i nije htio da se iznevjeri Bogu.

Nešto slično (jer su po toj sličnosti i izabrana današnja čitanja) nalazimo i u Evandjelju. Gospodar vinograda šalje sluge, a naposljetku i sina. I poslije nemilih događaja gospodar će vinograda pokušati s drugim vinogradarima; ne odustaje od svojih nauma. Možda nam olako promakne činjenica da otac šalje sina u situaciju gdje stavlja na kocku njegov život. Ali čini to, jer se nada.

Možemo li u svjetlu poruka danas povjerovati »da Bog onima koji ga ljube sve okreće na dobro«? Ili, da nas ništa ne može rastaviti od ljubavi Kristove... ni smrt, ni progonstvo... Smijemo li se usuditi povjerovati u smisao svega u našem životu i prije nego li vidimo neke rezultate koji nas uvjeravaju? Usuđujemo se jednostavno ući u riziko ljubavi i praštanja?

Ondje gdje je čovjek vidio kraj, završetak i gdje je mislio da je dokrajčio sa svime, tu Bog iznova započinje nešto lijepo i novo. »Kamen što ga odbaciše graditelji, postade kamen zaglavni!« Kamo sreće kad bi tolika bolna iskustva života upravo zbog vrijednosti patnje i povjerenja u Boga koji je ljubav sama postala polazište za novi i bolji svijet, za Kraljevstvo Božje.

ZL

S u b o t a

Došavši k sebi...

Mih 7,14-15.18-20; Lk 15,1-3.11-32)

Prepoznata je ova prispodoba i čitavo poglavlje a da bismo smjeli ući danas u opširno tumačenje. Zadržat ćemo se zato samo na nekim porukama.

Temeljno stanje izgubljenog sina je upravo u tome, da površno, rasipno, rastreseno živi. Ne samo u materijalnom pogledu, u pogledu novca i razuzdanosti (premda je to u prvom redu u Evanđelju naglašeno), nego i u unutaršnjem pogledu života čovjeka kao osobe. I tu se možemo zateći da često živimo rastreseno, rastrgano, na površini. Nije stoga čudo da jedni druge ranjavamo, da ne pazimo na bližnje, da težimo samo za nekim površnim rješenjima, za privremenim užicima, za životarenjem u ovom trenutku. I mi smo u napasti da mislimo kako je ovaj rasipni sin »živio punim životom«, kako je imao »sve od ovoga života«. Nikako da shvatimo ono što otac tako kristalno naglašava: »bio je mrtav«, nije ga bilo, nije živio, to nije bio život.

Sudbonosan trenutak koji je bio povod da se situacija posve preokrene u izgubljenom sinu bio je kad je on, pritusnut nevoljom, došao k sebi (usp. Lk 15,17A). Mi bismo možda rekli pučkije: kad se malo zamislio, kad je dobro promislio. Ipak, smijemo ostati kod ovog izraza. Do tada ga nije bilo u sebi, nije bio »kod kuće«, bio je rastresen. Nije živio u sebi, nego na površini. Nije imao vremena da se pozabavi sobom, da se smiri. Toliko ga je toga izvlačilo iz njega samoga.

Tek kad je došao k sebi, otkrio je istinsku dimenziju svoga odnosa prema drugima. Tada je shvatio što je učinio i u odnosu na oca i u odnosu na nebo. Shvatio je sebe u bitnim odnosima. Prva pretpostavka (»doći k sebi«) u temelju je daljnjih ozdravljeničkih procesa prema drugima. Kad je rasipni sin došao k sebi, vidio se u istinskom svjetlu. Tu je stvoren i prostor za iskreno kajanje, za životvorne odluke. To je prostor za novi život.

I nas može ovo Evanđelje potaknuti na razmišljanje. Znademo li mi doći k sebi, zastati, smiriti se, zamisliti se, ući u svoju vlastitu nutrinu? Toliko je toga oko nas što nas neprestano zanima, zatrpava različ-

tim sadržajima, drži na površini, rastresa. I mi smo često rastrgani. Ne znamo što bismo radili u trenucima kad »nemamo posla«. Ne podnosimo tišinu, šutnju, sabranost. Bježimo od razmatranja, meditacije, sabranosti i molitve. Gotovo kao da i ne želimo »doći k sebi«, jer to nužno za sobom povlači i odluku o promjeni života, o povratku k ocu.

A ipak, tako je važno znati stati u svome životu, zaustaviti se, provjeriti samoga sebe u svim dimenzijama svoga života. Jer se može dogoditi da boraveći uz oca (poput starijeg sina) ne želimo u kuću da se ne moramo miriti s bratom.

ZL

TREĆI KORIZMENI TJEDAN

Misa po volji

Izvor vode koja teče u život vječni

(Izl 17,1-7; Iv 4,5-42)

Jedna od najvećih poteškoća naroda koji putuje pustinjom i sobom vodi stada sitne i krupne stoke, jest bez sumnje nedostatak vode. Zato časovi gladi i žeđi u pustinji pobuđuju nostalgiju među Izraelcima za Egiptom i njegovim dobrima te ustaju i bune se protiv Mojsija. Što ima besmislenije i gore nego da netko opet čezne da se vrati u ropstvo?

Bog je na toliko načina pokazao svoju naklonost prema tom narodu. On mu sada pomaže da živi u vjeri i da svoju sigurnost stavi ne u svoje snage, blago, posjed nego u njega samog. Zato se od naroda zahtjeva sposobnost nadvišenja, nadvladanja vlastite ljudske sigurnosti da pođe i ide dalje s pouzdanjem u Boga »koji jest« (Izl 3,14). Bog će biti snaga, obrana, potpora Izraelu i nitko drugi (usp. Ps 17,32; 94,1; Iz 30,29; 44,8).

Kao što se majka brine za djecu tako se i Bog brine za svoj narod. On je prisutan nad hridinom (r. 6) kao da želi čvrstoću masivnog Sinaja prenijeti na ideju Boga tako čvrstog i snažnog oslonca na teškom putu prema obećanoj zemlji (Iz 28,16; Ps 18,3; 31,4; 61,4). Bog je hridina radi svoje vjernosti (Ps 28,16; Pnz 32,4) i tko ima vjeru u nj ne smije se pokolebati (Iz 28,16). Hridina je znak i neplodnosti i jalovosti; na njoj ništa ne niče; na hridini nema života. Ali iz te smrti Bog čini da pro-vrije obilna voda koja daje život (r. 6; Br 20,10). Iz te čvrste stijene Židovi će moći crpsti dovoljno vode za svoje potrebe pa i za životinje. Tako će i od Krista, pribijena na križ, poteći voda koja spasava, krsna voda koja nam utažuje žeđ u jednom istom Duhu (Iv 4,14; 7,37; 19,34; 1 Kor 12,13).

Radi te sličnosti Pavao može reći da je stijena pratila židovski narod u pustinji, da su oni očekivali Krista kao onog koji će dati vodu koja izvire za život vječni (usp. 1 Kor 10,3-4).

Čovjek je vrhunac stvaranja na što mora biti ponosan. U Bibliji ga sve usmjeruje i vodi Bogu, tvorcu svemira i čovjeka. Zato se i poziva da narod ustane pred Gospodina kralja svemira i bude narod paše njegove i ovce što on ih čuva (usp. Ps 95,7).

Ivan nam donosi očitovanje Isusa kao Mesije. Isus uspostavlja novi red stvari (Iv 1,19-51), viši je od Ivana Krstitelja, čini čudo nad vodom (Iv 2,1-12), obnavlja hram (Iv 2,13). Za ulazak u svoje kraljevstvo zahtjeva novo rođenje (Iv 3,1-21). Takvi zahtjevi kod nekih ljudi pobuđuju vjeru i privrženost a kod drugih prezir i odbijanje.

»Daj nam vode da pijemo!« (Izl 17,2) vikao je narod koji je oklijevao odazvati se pozivu Božjem. »Daj mi piti!« (Iv 4,7) obraća se Isus ženi koja nije uspjela, iako je tražila, naći pravu ljubav. Treba se pouzdati u njega koji će u njoj pobuditi autentičnu ljubav iz one pustinje kakvo je bilo njeno srce (Iv 4,14; 7,38).

Isus otkriva Samarjanki da je on osobno ne jednostavni prorok nego sami izvor vode žive, »koja teče u život vječni« (r. 14).

Oni koji prihvate dar Duha bit će preobraženi i postat će pravi klanjatelji »u duhu i istini« (r. 23) i naći će središte štovanja u Kristovu tijelu koje je uskrslo i preobrazilo se snagom Duha (Iv 4,21; 2,19).

Apostoli se čude da Isus razgovara sa ženom koja nije bila cijenjena. Prizor se završava da je Duh Božji na djelu i donosi plodove i van židovstva i van Crkve. Snaga i svetost Božja nisu vezani uz strukturu, ljude ili stvari tako da apostoli mogu žeti i ondje gdje nisu sijali (r. 38). Pravo štovanje i klanjanje Bogu ne ograničava se ni na kakvo vrijeme, ni na kakav prostor. Istiniti klanjaoci Božji klanjat će mu se »u duhu i istini« (r. 23), a to će moći ostvariti bilo gdje na zemlji.

SČ

Ponedjeljak

Isus nije poslan samo Židovima

(2 Kr 5,1-15a; Lk 4,24-30)

Gospodin je Bog svih naroda a ne samo Izraela. Duboko je i simbolično Naamanovo ozdravljenje. Ono se posebno odnosi na krštenje u kojem krsna voda čisti od grijeha svakog čovjeka koji ima živu vjeru u Boga. Tu nitko nije stranac, barbar, Skit... (usp. Kol 3,11).

Naaman Sirac na putu vjere nadvladava dvije velike prepreke: sebeljublje i magični mentalitet. Njegov put od slušanja proročke riječi do ozdravljenja i izričite vjere jest put svakog čovjeka koji ide na sakramente.

Svaki sakrament djelotvorno djeluje samo u dijalogu između Boga koji se objavljuje čovjeku i čovjeka koji se pokorava Bogu i njega sluša. Za takav proces slušanja i odgovora potrebno je vrijeme koje i Crkva treba poštivati da taj proces sazori u čovjeku. Možda se u prošlosti previše naglašavalo djelo Božje: *opus operatum* a manje djelo čovjeka: *opus operantis* pa se u tom smislu naglašavalo da djelo Božje zamjenjuje čovjeka ako čovjek ima barem kakvu dispoziciju za primanje sakramenta. Danas Crkva dijeli sakramente na kraju duže pripreve kroz koju je Crkva proučavala i naviještala riječ Božju, a kandidat usklađivao svoje stanje vjere sa uvjetima obraćenja.

Isus nije poslan samo Izraelu. On ispunja svoje poslanje kao i prorok na način kako to hoće Bog. Kao što Ilija i Elizej nisu mogli pružiti pomoć svojim sunarodnjacima nego su se morali obratiti strancima tako i Isus (usp. Lk 4,25-27). Bog dijeli svoje darove ne prema naklonosti ljudskoj nego gdje hoće i na način na koji hoće. Nitko se ne može prizivati na neko pravo po kojem bi mu to pripadalo. Zato je reakcija svijeta gnjevna (usp. Lk 4,28-30; Iv 1,11).

Nazarećani su gotovo sebi svojatali vlast nad Isusom. Isus tako ne misli niti tako postupa. On radi svog poziva ne raspolaže sam sa sobom nego se stavlja u potpunu ovisnost Božju. Zahtjevati od njega neko čudo znači Bogu nametnuti svoju volju i zaboraviti da su čudo i sam prorok slobodni dar Božji.

Vjera koja zahtjeva i traži čudo nije prava vjera. Ono što Isus kaže: »nijedan prorok nije dobro došao u svom zavičaju« (r. 24) označava koliko smo tvrdovratni da prihvatimo nekoga iz svoje sredine koga dobro poznajemo, poznamo mu »kreposti i mane« te ne želimo da on sudi našim djelima pa ni u ime Božje. Vjera zahtjeva potpuno nadvišenje često ljudskog plana (usp. Lk 8,21). Ako ovo nedostaje, praksa kršćanske poslušnosti postaje veoma teška.

Pranje Naamana Sirca označava krštenje koje čisti od gube grijeha; označava i ispovijed koja pere naše grijeha u krvi Isusovoj. Naaman se pokorava naredbama proroka i tada čudesno ozdravlja. To je i naš put. Ako želimo ozdraviti moramo biti poučljivi na poticaje milosti, pristajati na nauk Crkve, a posebno željeti ozdravljenje.

Zlo je našega vremena da smo bolesni a da ne želimo ozdraviti, ne želimo se suprostaviti struji grijeha, početi se nadati spasenju, željeti očistiti mrlje grijeha. Korizma je uspon prema pashalnom očišćenju.

U krsnom bdjenju svake godine obnavljamo krsna obećanja s dubokom sviješću onog što smo preko kuma ili kume učinili na krštenju.

Sv. Ivan Krizostom to komentira: »Zavist je strašno zlo, često samo sebi protuslovi, tako da divna i čudesna djela koja su bila dovoljna da dovedu Spasitelju, upravo postaju predmet sablazni. Radi njihove nevjere tu ne učini mnogo čudesa... Budući da ih nisu mogli kritizirati izmišljali su njihovo krivo porijeklo govoreći: 'On izgoni zle duhove uz pomoć Belzebula, poglavice zlih duhova'« (Lk 11,15).

Da bismo mogli slušati glas Isusov i vjerno ga slijediti, potrebno je poniznosti, raspoloživosti, jednostavnosti, iskrenosti, istinitosti, ispravnosti nakana, otvorenosti.

Molimo Gospodina da nam u ovo korizmeno vrijeme udijeli milost da znamo slušati i razmatrati riječ Božju i nju provesti velikodušnim odlukama u praksu svakidašnjeg života.

SČ

U t o r a k

Opraštanje bez granica

(Dn 3,25.34-43; Mt 18,21-35)

»Nevolja gola, najbolja škola!« Životno iskustvo potvrđuje ispravnost tako izražene narodne mudrosti. To posvjedočuje i Bog preko proroka Hošea: »Kad u nevolji budu, tražit će me« (5,15). Današnji odlomak iz Danijelove knjige tipični je primjer kako čovjek pritisnut nevoljama vapi za pomoć, obraća se Bogu. Usklici sabrani u ovom odlomku veoma su izražajni i postali su uzori strelovitih molitava: *Gospodine, ne zapusti nas... Ne uskrati nam milosrđe... Primi nas slomljene duše... Ne postidi nas... Izbavi nas.* Ljudi kojima takve molitve izlaze iz srca jedina su prava žrtva prinostnica Bogu koja vrijedi više nego tisuće ugojenih janjaca. U tom pravcu treba usmjeravati korizmeno vježbanje.

Samo duh raskajan i ponizan u stanju je shvatiti i prihvatiti domete Božje poruke o opraštanju. Dobro evanđeosko sjeme opraštanja teško se razvija do plodonosne zrelosti u zemlji u kojoj još uvijek vlada mentalitet: *Tko se ne osveti, taj se ne posveti!* U takvom ambijentu i ne postavlja se pitanje: koliko puta treba oprostiti? nego: da li uopće oprostiti? Takvo tlo zagušuje i onemogućava razvoj evanđeoskom sjemenju. Eto izvrsnog prostora za čupanje korova kroz korizmeno vrijeme.

Na takav postupak osobito nas potiče današnji evanđeoski odlomak u kome nas Gospodin kroz prisposobu o dužnicima i dugovima potresa i potiče na promišljanje. Zanimljivo je uočiti neke detalje te prisposobe. Lica su te drame gospodar i dva dužnika sa dva različita visoka duga. U središtu pažnje je prvi dužnik kome gospodar oprašta dug od deset tisuća talenata što bi, otprilike, iznosilo 140 milijarda dinara, samo zato jer ga je molio da mu oprost. Taj isti dužnik ne slijedi primjer milosrdnog gospodara kad se našao u ulozi da oprost svome drugu, iako ga je on isto tako molio da mu se smiluje, a dug je iznosio svega sto denara, što bi otprilike u našem novcu bilo 14 milijuna st. dinara (sto dnevnica).

Poruka je više nego očita. Bog je gospodar koji nam često oprašta velike, neisplative, dugove, a mi isti kojima je to oprošteno hvatamo jedni druge za vrat i tražimo da nam se izravnaaju svi dugovi iako se radi o sitnicama.

Očito je da se radi o manjku ljubavi koja ne bi dopustila da se drugome učini ono što čovjek ne želi da se njemu samome učini. I sam Petar je očitovao manjak ljubavi kad je pitao: Koliko puta treba oprostiti? To je obični ljudski, tjelesni govor koji stalno mjeri i odvagiva. A Bog u opraštanju ne poznaje mjere jer se vodi pravilima ljubavi koja je bez granica. Budući da smo nasljedovatelji Božji, onda je i naše opraštanje bez granica.

MB

Srijeda

Zakon i sloboda

(Pnz 4,1.5-9; Mt 5,17-19)

Svojim neuobičajenim i od slušateljstva neočekivanim izjavama, Isus je često puta šokirao svoje slušateljstvo. Već u svojoj nastupnoj propovijedi najavio je »kidanje spona jarmenih« i »oslobađanje zaslužjenih«. Mnogi su mu povlađivali i divili se milini tih riječi. A vjerojatno je bilo i onih koji su zlorabili Učiteljev govor o oslobođenju od robovanja i to izjednačivali s ukidanjem Zakona i Proroka. Isus je u nastupima očitovao neobičnu blagost i strpljivost, ali i odlučnost kad je u pitanju bilo vršenje Božje volje kojoj je bio poslušan do kraja. Zbog toga on u Zakonu i Prorocima vidi izražaj Božje volje u Starom zavjetu koja je na taj način pripremala i najavljivala Isusov dolazak. U tom je smislu on došao dopuniti i privesti kraju Božje planove.

Razmišljajući o tome veliki Augustin dobro uočava povezanost obaju zavjeta i to lapidarno izražava: »Novum in Vetere lateret et in Novo Vetus pateret« (Quaest. in Hept. 2,73; PL 34,623), tj. »Novi zavjet se u Starom skriva, a Stari se u Novom otkriva.«

Kad u tom svjetlu promatramo Isusovu izjavu da je došao dopuniti, a ne dokinuti Zakon i Proroke, onda ta izjava ima svoje posebno vrijedno teološko značenje. Jer, ne radi se samo o izvršavanju ili neizvršavanju pozitivnih propisa. Ne radi se ni o tome da li je netko u svojim laksnim namjerama protiv zakona koji ravnaju našu svakodnevicu, niti opravdavaju nekoga koji opsluživanjem slova zakona pleše na rubu farizejske samodopadnosti. Problem je puno zamršeniji.

Radi se o ljubavi za izvršavanjem Božje volje kojoj pozitivni propisi mogu biti konkretni izražaj ili pak zastor koji je skriva našem pogledu.

Isus nije samo izjavio da je došao dopuniti Zakon i Proroke, nego je to i praktično ostvario. I to u punini. Jer, ako je »ljubav punina Zakona« (Rim 13,10), a najveća je ljubav kad netko preda samoga sebe za prijatelje svoje, onda je Isus ispunio puninu Zakona ljubeći nas do kraja.

Pravi učenik treba nasljedovati svoga Učitelja. Zbog toga je i kršćanin pozvan da raste u ljubavi i predajući se drugima ispunja puninu Zakona. U tom slučaju će otpasti kazuističke rasprave koliko je dužan po Zakonu. Jer, Zakon mora osigurati minimum ljubavi. Onaj, pak, koji je napredovao u ljubavi nadilazi tu problematiku. Stari su govorili: »Ljubi pa radi što hoćeš!« U tom svjetlu prihvaćamo poruku današnjeg evanđelja o ispunjavanju Zakona.

MB

Četvrtak

Zbilja je došlo kraljevstvo Božje (Jr 7,23-28; Lk 11,14-23)

Svako je doba pomalo zagonetno. U svakom čovjek, kao i u vrijeme proroka Jeremije, često poklanja veliku pažnju stvarima koje ju jedva zaslužuju. Uvijek je i u svako doba bilo onih koji su ljudima punili uši pričama o važnosti ovoga ili onoga. Radoznavalima se govorilo o senzacijama, bolesnima o lijekovima koji uspješno liječe bolesti, lakomislenima o dobrim zabavama itd. A ljudi su, rekao bi pjesnik Kranjčević, »djeca velika što lako im je kupit igračke«.

Svako je doba imalo svoje senzacije, svoje vrijednosti i svoje probleme koji su čovjekovu misao skretali na sporedni kolosjek i zaglušivali mu osjećaje za istinske vrednote. Čovjek se, možda i ne htijući, gubio na oputinama života koje nije poznavao žudeći za nedosežnim ciljem i ne zapažajući da mu taj cilj stoji nadohvat ruke, samo ako se prepusti vodiču koji će mu pokazati put.

Na taj put i prema tom cilju upućuju liturgijska čitanja. »Idite putem kojim vam zapovjedih, da vam dobro bude«, odzvanjaju Božje riječi preko proroka Jeremije. »Zbilja je došlo k vama kraljevstvo Božje«, ističe Isus mnoštvu koje ga je slušalo. Božja riječ, objavljena preko proroka, upućivala je ljude i upućuje prema dobru i Božjem kraljevstvu. Tako je ljudska povijest postala poviješću spasenja.

Ali čovjek je uvijek kroz povijest, pa i danas, izmicao toj riječi. Dapače, ponekad izgleda da što god idemo više naprijed, postajemo sve tvrdokorniji i sve više pronalazimo »uljudne« načine da svoje strampuvice prikrijemo lažnim imenima altruizma, humanizma, naprednosti, kulture širokih pogleda i slično. No stvarnost ostaje ista kao i u Jeremijino vrijeme: Bogu umjesto lica okrećemo leđa.

To je razlog da i danas ne prepoznamo među sobom kraljevstvo Božje. Kad govorimo o njemu, govorimo kao o nečem neodređenom i dalekom. Možda i kao o nečem budućem? Zaboravljamo da je kraljevstvo Božje zbilja došlo. Istjerivanje nijemog zloduha, o kojem govori evanđelje, simbolično označava da se Božja riječ i Božje kraljevstvo ne mogu više prekriti šutnjom. Kao kršćani ne budimo od onih koji to kraljevstvo i Božju riječ zataškavaju. Ne ostavljajmo među sobom mjesta »nijemom zloduhu«. S Kristom nadvladavajmo zlo! Ne možemo ostati neopredjeljeni. Ako ne sakupljamo rasipamo. Ako se ne zauzimamo za Božje kraljevstvo popuštamo zlu da ono jača.

K

P e t a k

Ljubav srž obraćenja

(Hoš 14,2-10; Mk 12,28b-34)

Kroz čitavu korizmu Crkva nas u bogoslužju poziva na obraćenje. Iz dana u dan taj poziv odzvanja sve jasnije. Svetopisamski tekstovi današnjeg bogoslužja također su jedan od brojnih poziva. Skupa s izabranim narodom i mi smo pozvani da se iščupamo iz slabosti i povratimo Bogu svome.

Povratak Bogu ili obraćenje počinje iskrenim kajanjem, s molbom za oprostjenje. Ali kao što i u međuljudskim odnosima tako i u odnosu s Bogom mogu postojati različiti razlozi za traženje oprostjenja. Može biti da čovjeku ne ide dobro. Potrebna mu je pomoć. I čovjek traži oprostjenje od onog koga je uvrijedio. Isto tako može biti i u odnosu s Bogom. Čovjek može vidjeti da njegovi planovi ne uspijevaju, nade ga izdaju, poslovi ne polaze za rukom i onda se okreće Bogu, kao što se obraćao izabrani narod iznevjeren savezima i bijen nesrećama, znajući da u Boga »sirota milost nalazi«.

I kršćanska molitva zna biti više puta molitva iznevjerena čovjeka, koji se razočarao u ljudima i izgubio ljudske podrške ili nade da mu ljudi u životnim poteškoćama ili u nesreći koja ga zadesila mogu pomoći. I kršćanska molitva zna biti molitva čovjeka od kojega su drugi »digli ruke« ili na kojega su »digli ruke«.

I na takvo koristoljubivo obraćenje, koje zapažamo kod izabranog naroda, odgovara Bog preko proroka Hošeja izjavom da će sve iscijeliti od njihovih otpada i od svega ih srca ljubiti. Ta Božja ljubav od svega srca izazov je i našoj ljudskoj ljubavi. Upravo to naglašava Krist u odlomku iz Evanđelja.

Židovi su u Kristovo vrijeme bili skloni promatrati život prema propisima i običajima. Zaista im se nije bilo lako ni snalaziti i pronala-

ziti pravi put između 248 zapovijedi i 365 zabrana koliko su ih izbrojili pismoznanci u Mojsijevu zakonu. Zbog toga je i nastalo pitanje koja je od tih zapovijedi najvažnija. Sve te puste propise i zapovijedi Krist je sveo na njihovu izvornu ulogu: na odnos ljubavi koji treba prožimati sve ljudsko djelovanje prema Bogu i prema bližnjemu.

I mi današnji kršćani ponekad se splićemo i sputavamo različitim propisima. Češće od toga odmjeravamo svoju ljubav različitim mjerama. Zaboravljamo pri tom na ono glavno da je ljubav jedino istinsko pravilo svih mjera i propisa i srž našega odnosa prema Bogu i bližnjemu.

K

S u b o t a

Bogu je mila ljubav a ne žrtve

(Hoš 6,1-6; Lk 18,9-14)

Čovjek je najosjećaniji kad se nađe u nevolji. Tada sve doživljava dublje i snažnije. Pomoć mu tada postaje dragocjenija, pažnja vrednija i iskazana ljubav izražajnije. Izgleda da se čovjek i samom Bogu najiskrenije, najsrdačnije i najvatrenije moli upravo u nevolji. Od toga iskustva polazi i tekst odlomka proroka Hošee u kojem se Bogu slikovito pripisuju riječi o izabranom narodu: »Kad u nevolji budu iskat će me: 'Hajde vratimo se Gospodinu'!...«

Slično se događa i s kršćanima. Koliko zavjeta nastaje u nevoljama? Koliko odluka na žrtve? Pogledamo li i natpise po nekim našim svetištima i oni, iako izražavaju zahvalnost za postignute milosti, često su nastali upravo u životnim nevoljama. Kad nestane nevolja, uminu boli, riješe se problemi, čovjek i opet utone u svoju svakidašnjicu i zaboravi pomalo na Boga. Njegova se ljubav raspline »ko magla jutarnja... ko rana rosa koja nestaje«. U čovjeku se pojavljuje samosvijest o vlastitoj dovoljnosti. Sve odmjerava prema sebi: ja sam svoje izvršio; nisam ostao dužan; kako on meni, tako ja njemu.

Odmjerenost je bez sumnje vrlina u životu svakoga čovjeka. Problem je samo poznavati mjeru. Mnogi u tome griješimo! A mjera je u ljubavi, i prema Bogu i prema bližnjemu, da ljubimo »bez mjere«, i kad bi se to moglo, da ljubimo neizmjerano. Tekstovi današnjeg bogoslužja to jasno izražavaju.

»Ljubav mi je mila, ne žrtve«, kaže Bog preko proroka Hošee. Krist poruku ljubavi personificira u prispodobi o cariniku i farizeju. Farizej je nadut čovjek. Sam je sebi dovoljan. Smatra se pravednim jer sitničavo ispunja sve propise. Ima i ponekih kršćana koji kažu: nisam ubio; nisam zapalio; nisam nikome nikakvo zlo učinio i zbog toga se drže pravednima. Takvima je i Božje milosrđe suvišno? Bog im nema što

oprostiti? Spasenje se međutim ne postiže vlastitim zaslugama! Carinik je simbol čovjeka bez zasluga, svjestan da ga mnogi ne vole, pa zato svoje pouzdanje u potpunosti stavlja u Božje milosrđe, uvjeren da će ga Bog prihvatiti radi svoje neizmjerne ljubavi.

Činjenica da Isus tu zgodu smješta u okvir molitve u hramu potiče nas da i mi u našim molitvama, navlastito za vrijeme bogoslužja, sve svoje pouzdanje oslonimo, ne na svoju pravednost i žrtve, nego na onoga koji nas je do te mjere ljubio da je za nas dao i vlastiti život. On nas neće iznevjeriti!

K

ČETVRTI KORIZMENI TJEDAN

Misa po volji

Još jednom, imaj milosti za nas!

(Mih 7,7-9; Iv 9,1-41)

Prorok Mihej vršio je službu za kraljeva Jotama, Ahaza i Ezekije (između 740.-687. g. pr. Kr.). Bio je suvremenik proroka Hošee i Izaije. Kako vidimo iz Jeremijine knjige, u propovijedanju je imao uspjeha. Izvršio je značajnu ulogu u vjerskoj reformi za kralja Ezekije (Jr 26,18-20; usp. Mih 3,12). Za judejsko je kraljevstvo značio isto što je za sjeverno kraljevstvo značio prorok Amos.

Mihej prorok je gledao kako bogataši tlače niže slojeve. Njihovo je tlačenje vapilo prema nebu za osvetom. Bio je siguran da će Bog učiniti zahvat i izvršiti kaznu. Zatim se u njegovu proročkom viđenju pojavljuje Mesija osobno kao onaj, koji će zavladatai ne samo Judejom nego i svim narodima svijeta (Mih 4-5).

Poput Božjega stražara, koji bdije nad narodom ili poput Abrahama prije neminovnog porušenja Sodome i Gomore, Mihej, zaplašen, uviđa konačnu propast Samarije i čitavoga sjevernog kraljevstva. Traži među sunarodnjacima: ima li tko da čini dobro? Iz prorokova se srca izvinu krik: »Jao«! Drukčije nije moglo ni biti. Prorok je posvuda gledao častohleplje, otimanje, izrabljivanje, nasilje, podmićivanje. Od najviših do najnižih, od knezova do sudaca i do ukućana. U svojoj nutarnjoj mucu vapi: »Čekam na Boga koji spasava« (Mih 7,7).

Zaključak je prorokov: čovjeka spasava jedino vjera. Nadati se Božjoj pomoći ne može onaj, koji religiju svodi na koristoljublje. Mihej daje klasičnu definiciju religije, koja je sasvim različita od puke izvajnske religije: »Objavljeno ti je čovječe, što je dobro, što Gospod od

tebe traži: samo činiti pravicu (osnovna tema Amosa proroka), milosrđe ljubiti (osnovna tema Hošeina) i smjerno sa svojim Bogom hoditi« (osnovna Izaijina tema) (Mih 6,8).

Prorok unaprijed motri kako Jeruzalem uviđa svoje nevjernosti i kako vapi: »Još jednom, imaj milosti za nas!« (Mih 7,19). Isto će kazati u svoje vrijeme izgubljeni sin kad se bude odlučio na povratak k svom ocu.

Vapaj za spasenjem odliježe i pripjevnim psalmom. U njem se govori da je Gospodin svjetlo i spasenje i štít (Ps 27/26, 1). Nevoljnik se obraća Gospodinu neka ne odvraća svoga lica od njega. Kad je Isus imao ozdraviti slijepca od rođenja, čitamo njegove opomene, upućene farizejima, ali vrijede za sve ljude bez razlike i za sva vremena: »Da ste slijepi, ne biste imali grijeha. No, vi govorite: 'Vidimo', i grijeh vaš ostaje« (Iv 9,41). Kod farizeja je Isus vidio nedostatak dobre volje. Čovjek dobre volje, naprotiv, može se i u gustoj tmuni nevjernosti nadati Božjem spasenju. Uvjet je da se pokaje i zatim učini korjeniti preokret u svome životu.

FC

Ponedjeljak

Novo nebo i nova zemlja

(Iz 65,17-21; Iv 4,43-54)

Nepoznati pisac iz Izaijine knjige zapanjuje nas porukom. Uvjerava nas u savim ružičastu budućnost: »Evo, ja stvaram nova nebesa i novu zemlju« (Iz 65,17). Obnova Izraela je omiljela tema posebno apokaliptičke literature. Nalazi odjek i kod apostola Ivana. Po nekima, opis bi odgovarao evolucionističkim teorijama, prema kojima se ništa ne ruši niti stvara nego samo preoblikuje. Za te teorije nadahnuti pisac nije znao. No, on je pod posebnim Božjim nadahnućem shvatio da sve mora doživjeti preobrazbu. Misao je izrazio slikom novoga neba i nove zemlje. Mi bismo kazali o preuređenju vrednota. U biti misli se na isto, samo je način izražavanja drukčiji. Na koji će se način i kada izvršiti ta preobrazba, nije poznato.

Postoji neko jedinstvo prirode i čitavoga stvorenja s čovjekovom sudbinom kao osnovna dogma biblijske literature. Nepoznati prorok služi se tim jezikom kao poznatom hiperbolom da izrazi situaciju otkupljenih. Predviđa dan u koji će svi ljudi imati među sobom odnose sukladno zahtjevima njihove ljudsko-božanske osobnosti, u koji će iščeznuti nered, tj. grijeh sa svim svojim posljedicama.

Slutnju te sretne budućnosti pruža nam ulomak Ivanova evanđelja. Kraljev je činovnik zacijelo namučio liječnika, koji je uvijek ponovno

slijegao ramenima. A onda je činovnik čuo za čudesnog čovjeka, koji je kadar učiniti nešto što se inače ne da učiniti. I netom je k njemu stupio i zamolio ga za ozdravljenje sina, Isusa je kazao: »Idi, sin tvoj živi!« (Iv 4,51). Divnoga li osjećaja božanskoga Spasitelja: sve što je neuredno stavlja ponovno u red, bolest pretvara u zdravlje.

Naš je zadatak miriti ljude među sobom, što više: miriti »ljude i životinje, zvijezde i kamenje«, miriti čitavo stvorenje. Za to je vjera, pouzdanje, odvažnost i ljubav. Potrebno je i poštivanje pred stavom drugih ljudi i snošljivost. Bez ljubavi prema cjelokupnom stvorenju nema šanse da će biti otkupljen svemir.

FC

U t o r a k

Izvor žive vode

(Ez 47,1-9; Iv 5,1-3a.5-16)

Očitovanje slave Gospodnje usred izraelskog naroda, usred hrama kao životvornog središta, u pjesničkom viđenju Ezekielia proroka dostiže svoj vrhunac. U novo doba što ima nastupiti životni će se uvjeti ponoviti kao u doba stvaranja. Prisustvom slave Gospodnje u Izraelu će biti preobražena sva priroda. Kao što je prorok ranije upotrijebio riječ »duh«, tako upotrebljava riječ »voda« da bi dočarao sretno stanje koje će uslijediti.

Nekoć su četiri rijeke natapale raj zemaljski, dok sada jedna jedina bujica, što ključa iz predvorja hrama, silazi s desne strane do potoka Cedrona i ispunja ga do te mjere, da ga pretvara u veliku bujicu voda. Ta će velika bujica učiniti plodnim sve područje do Mrtvoga mora. Njegove će se vode sada preobraziti u slatke vode i učiniti plodnim čitavo okolno područje. Močvarâ i barâ neće više biti.

Ovdje se ne radi o običnoj vodi, jer ona ima svojstva kao ni jedna druga voda. Ona liječi nečistu vodu rijeke i svim bićima pruža život. U Prorokovim očima izmjenjuje se slika staroga hrama koji će doživjeti propast i nastajanje novog hrama Božjega. To je novi dom Božji koji je ispunjen slavom i milošću Božjom. Voda što izvire u svim pravcima slika je te milosne punine.

Simboliku vode će prihvatiti Novi zavjet i primjeniti na Krista, izvor žive vode što struji sve do vječnoga života, kako će on kazati Samaritanki na Jakovljevu zdencu (Iv 4,14). Kasnije će je preuzeti Ivan apostol u knjizi Otkrivenja: »Anđeo mi pokaza rijeku života, bistru kao kristal, koja istječe iz Božjeg i Janjetova prijestolja. Svuda između gradskog trga i rijeke rastu stabla života koja rađaju dvanaest puta: svakog mjeseca daju svoj plod. Lišće od stabla služi za lijek poganima« (Otk 22,1-2). Tu je simboliku prihvatila i kršćanska krsna

liturgija. Vodom koja je primila Božji blagoslov mi postajemo kršćani. Iz Crkve, toga novoga Božjega hrama voda nam je došla kao znak spasenja. Ona nas je duhovno ozdravila i izliječila. Tu se dešava nešto značajnije nego na jezercu Bethesda, gdje bi ozdravio samo onaj prvi koji je u vodu ušao kad se ona prigodno uzmutila. U krštenju mi postajemo izliječeni od svojih grijeha.

Mi kao slabi ljudi možemo podbaciti na moralnom području pa svoju krivicu moramo ponovno priznati. Za to je posebno prikladno korizmeno vrijeme. Kroz šest tjedana mi obračunavamo sa samima sobom, priznajemo svoje grijeha, ispovijedamo ih svećeniku s odlukom na jedan kreposniji život. Tek tako možemo dostojno proslaviti blagdan Isusova uskrsnuća.

FC

Srijeda

Konačno oslobođenje

(Iz 49,8-15; Iv 5,17-30)

Povijest zna za čitav niz vladavina koje se izmijeniše. Naš narod veli: Svaka sila za vremena. Bilo je tako i s Babilonijom; na pozornicu je došla perzijska vlast pod kojom su izraelski prognanici počeli slobodnije disati. To su proroci već bili davno prorekli, za tim je živo čeznuo i Psalmist (Ps 137/136). Živeći u sužanjstvu, mnogi su prognanici stekli dovoljno imanja, čak su se domogli javnih službi. Povratak u domovinu, na što su ih poticali proroci, nekima nije bilo lagan. Teško se bilo vraćati u porušeni, zapušteni i siromašni kraj, kakva je bila Palestina. Proroci su ipak upotrijebili sva sredstva da sklone narod na povratak. Poticali su živu nadu nekolicine dobro raspoloženih i nastojali je probuditi kod religijski abulične većine. Uvjeravali su je da je pod posebnim Božjim okriljem. Čak su prognanike sokolili s hiperboličkim opisima da će čitava priroda sudjelovati i olakšati njihov povratak.

Ispaše će po uzvisinama biti dovoljno za stada, proključat će izvori voda pod njihovim nogama, prestat će vjetar palac, same će se staze izravnati za što udobniji prohod. I što je najvažnije, sam će Gospodin sabrati raspršeni i prognani narod iz dalekih zemalja, sa sjevera, sa zapada pa i iz zemlje Sinim, tj. iz današnjeg Asuana, što znači da će oslobođenje biti cjelovito. I sam će Bog voditi izabrani narod kao vjerni pastir.

Na koncu Prorok spominje ljubav majke prema djetetu koje ona ne može zaboraviti. Bog je još više majčinski raspoložen prema svojem narodu; on ga ni u kojem slučaju neće ostaviti na cjedilu. Sv. Ivan

govori više o Božjem očinstvu. I jedan i drugi način izražavanja je prikladan da istakne Božju naklonost prema svome narodu u granicama njegova shvaćanja.

U evanđelju susrećemo riječ o uskrsnuću na život. To je prvi put da u ovo pokorničko vrijeme slušamo riječ o uskrsnuću. A to je riječ poput melema za sve nedaće zemaljskog života. Tu je istinu važno naglasiti u vrijeme kad neki naglašavaju samo tamne strane povijesti i njezin žalosni svršetak. Valja znati da sadašnjost nije ni bolja ni gora od prošlosti. A što se tiče smrti, i njoj će jednom doći kraj. Uskrsnućem od mrtvih čitav će stvoreni svijet dobiti svoju krunu, prvenstveno čovjek. Vjernici za to imaju jamstvo u Kristovu uskrsnuću.

Držeći na oku uskrsnuće, vjernici moraju provoditi krepostan život. Krepostan život je najbolja priprema za tu konačnu pobjedu nad svim tegobama zemaljskog života. To će biti najveće moguće oslobođenje.

FC

Četvrtak

Moć zagovorničke molitve

(Izl 32,7-14; Iv 5,31-47)

Od patrijarha Abrahama pa naprijed Stari zavjet navodi važnost zagovorničke molitve (usp. Post 18,16). Izraelci su upravo izišli iz egipatskog sužavanjstva i doprli do Sinaja gdje su od Boga preko Mojsija primili Deset zapovijedi. Mojsije se na planini zadržao s Bogom u razgovoru, dok se u nizini događalo nešto što se nije svidjelo ni u Božjim ni u Mojsijevim očima: narod je napravio zlatno tele, pred njim padao na koljena i klanjao mu se kao onom koji ga je navodno izveo iz Egipta. To je možda prisjećanje na egipatsko božanstvo Apisa, bika s rogovima. Taj potez možemo pratiti kasnije u izraelskoj povijesti, posebno u sjevernom podijeljenom kraljevstvu. Iz početka je moglo biti pomiješano štovanje stranog božanstva skupa s klanjanjem pravome Bogu. No, to je u sebi krilo pogibao zaboraviti na pravoga Boga i klanjati se isključivo kipu napravljenu čovjekovom rukom. Na to su se posebno dizali junački proroci, kakvi su bili Ilija i Elizej. Klanjanje kumirima izazvalo je Božju srdžbu nad izabrani narod i opasnost da izabrani narod bude istrijebljen.

U svojoj zagovorničkoj molitvi Mojsije je podsjetio Gospodina da je izraelski narod, iako je tvrde šije, na koncu ipak njegov narod. I Gospodin promijeni odluku, kako to čitamo na više mjesta u Bibliji (Post 4,7; Suci 2,18; 1 Sam 15,11.35). Sveti pisac tu opisuje Boga prema psihološkim reakcijama ljudi premda je dobro znao da Bog »nije kao čovjek koji bi se kajao« (1 Sam 15,29; Br 25, 19).

Mogli bismo se zapitati: da li smo mi drukčiji od nekadašnjih Židova? Sin je Božji došao k nama ljudima i objavio nam Oca. On je iznosio svjedočanstvo koje je veće od svjedočanstva Ivana Krstitelja. Ivan je bio nalik svjetiljci, dočim je on, Isus Krist, puno svjetlo koje rasvjetljuje svakog čovjeka koji dolazi na ovaj svijet. Židovi ga ne primiše, jer nisu u sebi imali Božje ljubavi (Iv 5,41-43).

Bacimo li pogled na povijest Crkve, opazit ćemo kako su nam veliki likovi još potanje objašnjavali Božju riječ. Svjedočanstvo stoljeća govori za Krista a ne protiv njega. Pa ipak stoljeća su ispunjena raskolima, zabludama i grijesima. Raznovrsnim grijesima. Na sreću mi imamo Mojsija Novog zavjeta, Isusa Krista, koji zagovara za nas kod Oca. Ne smijemo ga stoga mimoilaziti kao što su to nekoć radili Židovi.

Korizmeno je vrijeme vrlo prikladno da se u to zamislimo. Mi ne smijemo prešućivati vlastitu krivicu i opravdavati nešto što je pogrešno učinjeno. Odvratimo se od idola sadašnjice, ma koje vrste oni bili, i primimo svjedočanstvo onoga, koji nam pokazuje pravi put u život.

FC

P e t a k

Opasnosti usprkos

(Mudr 2,1a.12-22; Iv 7,1-2.10.25-30)

Ima u životu situacija u kojima nam se čini mudro biti nevidljiv i nečujan. Tako svi radimo: pred olujom se skrivamo, pred većom se silom povlačimo. Ima opet trenutaka kad ne možemo i ne smijemo pobjeći. Nije svaka šutnja zataja ni svaki bijeg izdaja. Ali, ima opasnosti kojima moramo ići ususret.

Četrnaest dana prije Velikog petka Crkva promatra Isusa kako se ponaša u opasnosti. Za blagdan Sjenica Isus putuje u Jeruzalem. Izlaže se smrtnoj opasnosti jer Židovi traže da ga ubiju. On zna da su u tome odlučni. On ne ide u Jeruzalem da izazove sukob, niti da ispita snagu protivnika. Ne igra na sreću, niti se predaje usudu. Jeruzalem je mjesto spasenja i Isus vrši svoje poslanje. On ide da svjedoči za onoga koji ga šalje. Ne traži opasnost, nego vrši poslanje usprkos opasnosti. Kakav će biti ishod ne ovisi o snazi protivnika, nego o volji Božjoj. Njegov uspjeh nije prepušten slučaju, nego je odvijeka u planu Božjem. Zato se ne oslanja na masu, ne računa na pomoć rodbine i učenika. Oslanja se jedino na Oca, ali ne stavlja Boga na kušnju jer prihvaća njegovu volju u svakom trenutku. On svjedoči za Oca jer sile svijeta ne mogu promijeniti Božji plan: nitko ne stavi na nj ruke, jer još nije bio došao njegov čas (Iv 7,30).

Crkva Isusova jednako je na nišanu svijeta kao i njezin Gospodin. Ona ne traži sukob sa svijetom ali je njezina prisutnost u svijetu izazovna. Prisutna je na blagdanima svijeta, ali ne sudjeluje u njegovu slavlju. Njezino je ponašanje sablažnjivo jer blagdanima svijeta naviješta kraj i slavi svetkovinu novog života. Zato svijet ne podnosi njezinu prisutnost. Svijet koji je odbacio Isusa ne prihvaća Crkvu. Ona se pak ne može povući, ne može ušutjeti za volju mira, ne može biti nečujna u strahu da je ubiju. I još nešto: Crkva nikoga nema tko bi se stavio na njezinu obranu osim onoga koji je šalje. Njega svijet ne poznaje, s njim ne računa. Crkva svjedoči: Ja ga znadem jer sam od njega i on me posla (Iv 7,29).

Zato Crkva ne može čekati »pogodnu priliku« za svoje poslanje. Ona ne čeka »bolja vremena«. Njezino je vrijeme sada i ovdje. I kad nije u javnosti vidljiva, ona mora biti prisutna. Ona ne postavlja uvjete za svoje naviještanje, ali se prilagođava povijesnim okolnostima. Mora biti spremna na patnju, ali nikada na šutnju. Crkva ne odabire ni vrijeme patnje, ni vrijeme slave. Taj čas je u ruci Očevoj kako za cijelu Crkvu tako i za svakog vjernika. Svi mi imamo svoj čas. On je tajna Očeve brige za nas i za Crkvu. Ma kako nam situacija izgledala opasna i za Crkvu teška, moramo se okrenuti Isusu kojeg traže da ga ubiju, a on posve otvoreno govori i ništa mu ne kažu. Crkva mora prihvatiti riziko svog poslanja. Ne može očekivati da je svijet pozove na govornicu. Za svoje djelovanje ne treba odobrenje svijeta jer postoji jedan istiniti koji je posla. I zato usprkos svakoj opasnosti vjera nam daje smjelosti za naše poslanje. Svaki čas našeg života u ruci je onoga koji nas je poslao.

IN

S u b o t a

Izgovor za nevjeru

(Jr 11,18-20; Iv 7,40-53)

Uspjehe i neuspjehe često pripisujemo poznanstvu s osobama. Neki susret može izmijeniti naš život, može nam pomoći ostvariti životni san. Iskustvo nas ipak uči da budemo oprezni. Ako nam netko puno obećava, obično ne treba očekivati ništa. Tko nam se predstavlja velikom osobom, ostavlja dojam dosadnog brbljavca. Velike riječi izazivaju ravnodušnost, a velika obećanja podsmijeh.

To opće iskustvo s ljudima potvrđuje život danas kao i u Isusovo vrijeme. Isus je u Jeruzalemu nastupao tako da je, prema općem iskustvu, morao izazvati ravnodušnost. To se, međutim, nije dogodilo. Njegova je riječ raspalila duhove. Morala je biti silna! Bilo je jasno da

se taj ne hvali. On ne dijeli obećanja o spasenju. Njegova je riječ spasonosna. Nitko ne ostaje ravnodušan. On pogađa ljude do dna savjesti koja mora progovoriti. Srce sudi svakoga da se odluči. Nema čekanja ni mudrog opreza da se vidi što će biti. Službenici i glavari, obični puk i književnici moraju zauzeti stav prema njemu. Srce progovara vjerom ili nevjerom. Dok jedni ispovijedaju »Ovo je Krist«, drugi traže izgovor za nevjeru.

Snaga je Isusove riječi u njegovoj osobi. To jasno prepoznaju vjernici i nevjernici. Vjera se očituje u nasljedovanju. Nevjera u zavjeri. Isusa treba likvidirati! — to je jedini argument protiv njegove riječi. Isusov je »slučaj« na liniji proročkih stradanja. »Ovo je uistinu Prorok« (Iv 7,41). Suprotstavljanje Isusa nije slučajni nesporazum. Njegovu poruku odbija onaj Jeruzalem koji ubija proroke (Mt 2³,37). Štoviše »Ovo je Krist« (Iv 7,41). On je ispunjenje proročkih obećanja. Smrcu i uskrsnućem u Jeruzalemu Isus će pokazati svoje porijeklo. Tko sluša Isusa, on već prepoznaje u njemu Riječ Božju. Osoba i Riječ su u Isusu jedno. Isus je Riječ Božja. Tko odbija njegovu riječ, okomljuje se protiv sebe.

Blagdanom Sjenica obilježena je povijest Crkve. Isusa se ne može ignorirati. On je jedinstvena osoba naše povijesti. Ne susreće se čovjeka njemu slična. Nitko ne sumnja u njegovu sposobnost. Njegova je nauka silna. Nitko to ne može poreći. Ali mu ne može odati priznanje tko ne prihvaća njegovu osobu. Priznati Isusa znači povjerovati u njega, prihvatiti njegovu riječ znači nasljedovati ga. Onoga koji povjeruje u njegovu riječ Isus privodi k Ocu u kojem upoznaje njegovo porijeklo. Tko ne sluša Isusovu riječ, ne može istražiti tko je on. »Tražit ćete me — kaže Isus — i nećete me naći« (Iv 7,34). Samo Crkva zna tko je Isus jer sluša njegovu riječ. Tko želi upoznati Isusa, može ga susresti u Crkvi. Svijet prezire Crkvu i ne želi dijaloga s vjerom. Oholice ne primaju svjedočanstvo vjere, niti priznaju vjernika za sugovornika. Vjernik pak ne može biti »ostavljen na miru«. Vjera je jedina »privatna stvar« s kojom se polemizira. Vjernik je izazov svijetu. Mora znati da će ga svijet proklinjati. To je odgovor svijeta na priznanje: »Ovo je Krist«.

IN